

7

XLVIII. LETNIK
OKTOBER 1965

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina

Ob zakonu o nabavljanju, posesti in nošenju orožja — Danilo Solar	194
O jelenjadi in še o čem — Franci Strle	197
Tegobe z naboji za šibrenice — Ludvik Marič	201
Kdo botruje nezgodam na lovu — Peter Dobrila	203
Moji jerebi — ing. Mirko Šustersič	206
Srnjak spaček — Prof. dr. Jože Kant	208
»Izkušnje z mojo srnjadjo« — ing. Mirko Šustersič	210
Poslednji koraki — Ivan Drobne	211
Poknem lovec — včasih — Franc Erzen	212
Fazanerija Vurbeg letos že drugič poplavičena — Vojko Podgornik	213
Eucoloeus aerophilus — zajedavec iz dunskega lisca — J. Brglez in H. Hribar	214
Po lovskem svetu	215
Cez Kirgizsko stepe — Srečko Lapaine	215
Iz lovskega oprtnika	218
Iz lovske organizacije	220
Streliško tekmovanje za prvenstvo Lovske zveze Slovenije — Zlata Albreht	221
Jubilanti	222
Umrli	223
Lovska kinologija	223
Saljive	224

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9, ki jo zastopa njen predsednik dr. Jože Benigar. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Stefan Tausig, Rastko Bradakja. Odgovorni urednik Ivan Ferlež. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9 (soba 7), poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Lovske družine plačujejo Lovski zvezi za vsakega svojega člana letni prispevek 2000 dinarjev, zato prejemajo njihovi člani »Lovca« brezplačno. — Sicer je celoletna naročnina za »Lovca« 1800 dinarjev, posamezna številka 150 dinarjev, celoletna naročnina za tujino 2500 dinarjev. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 300, od 15 do 25 besed 400, od 25 do 35 besed 500 dinarjev itd. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. — Čekovni račun Lovske zveze Slovenije: 600-14-608-25. — Tiskala in klišaje izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani

Opozorilo sodelavcem!

Zaradi izplačila honorarja nam čimprej po objavi vašega članka, dopisa ali slike sporočite številko vašega žiro računa, oziroma nam pošljite izjavo, da tega niste dolžni imeti.

Skladno z odredbo o žiro računih (Uradni list SFRJ, št. 1 od 6. januarja 1965) mora imeti izjava sledeče besedilo: »Od 1. januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkom za (navesti članek, sliko ipd.) toliko dohodkov, da bi presegali 100 000 dinarjev in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro račun, ter ga zato nisem dolžan odpreti.«

Lovska zveza Slovenije

Prodajam bokarico, skoraj novo, izdelek Borovnik, 16-7 x 65 R, montiran variabilni daljnogled. Ogled popoldan. Trček, Medvođe 108 (bloki).

Prodajam nemško kratkodlako ptičarko, položeno januarja 1965. Jakob Čuk, Hrastje, Mota 71, p. Križevci pri Ljutomeru

Prodajam nov flobert »Zbrojevka«, repetirka s šaržerjem in daljnogledom. Egon Karič, Ljubljana, Kajuhova 28

Prodajam pet psov, dva meseca starih balkanskih goničev. Starši odlično ocenjeni. Janez Cerar, Trnjava št. 21 — p. Lukovica

Prodajam dvocevko — brezpetelinko Suhl z menjalnimi cevmi: 16 x 16/70 in 16/70 x 8 x 57R-360, v odličnem stanju. Ing. Alžijze Frkovič, Crni lug — Gorski kotar

Prodajam mlade kratkodlake istrijske, odličnih staršev. Janez Indihar, Bukovica, p. Ribnica na Dol.

Prodajam psico — brak jazbečar — staro 4 leta, ocena dobra. Slavko Krek, Volča 13, p. Poljane nad Škofjo Loko

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLVIII. LETNIK ŠT. 7 OKTOBER 1965

Foto B. Krže

Ob zakonu o nabavljanju, posesti in nošenju orožja*

Danilo Šolar

V dveh letih po sprejetju zvezne in republiške ustave je bilo usklajenih z ustavo mnogo zveznih in republiških zakonov, ki pomenijo zakonsko potrditev razvoja socialističnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Tudi lovstvo je nujno moralo slediti tem spremenjenim družbenoekonomskim odnosom. Neposredne spremembe so nastale s sprejetjem temeljnega zakona o lovstvu in temeljnega zakona o društvih (Ur. list SFRJ št. 16/65 z dne 6. 4. 1965), posredno pa tudi z zakonom o nabavljanju, posesti in nošenju orožja (Ur. list SFRJ št. 38/64 z dne 23. 9. 1964). Neposredne spremembe navajam zato, ker se nanašajo predvsem na lovske organizacije, tj. na njihovo ustanavljanje, statute ali pravila, gospodarjenje itd., posredne spremembe pa lovske organizacije — družine ničesar ne obvezujejo, pač pa njene članke, ki so lastniki orožja, s katerim lovijo. Zato menim, da je potrebno, da se člani lovskih dru-

* Določila iz tega zakona, ki se neposredno nanašajo na lov in lovce, so v »Lovcu« št. 9/1964, str. 284.

žin seznanijo z nekaterimi novostmi tega zakona, ki je začel veljati 1. 1. 1965.

Zakon o nabavljanju, posesti in nošenju orožja najprej navaja, kaj se šteje za strelno, zračno, eksplozivno ali plinsko in hladno orožje. (Zadnja dva pojma ne zanimata toliko članov lovskih družin, pač pa organe za notranje zadeve.) Nadalje določa, kaj je lovsko, športno in trofejno orožje. Obravnavanje posameznih pojmov opušča, ker lovcem iz praktičnega stališča ne bi koristilo. Opozarjam le, da delimo orožje na dovoljeno in nedovoljeno. Za dovoljeno štejemo tisto orožje, za katerega se lahko izda orožni list, nadalje trofejno orožje in staro orožje. Nedovoljeno ali prepovedano je strelno orožje z napravami za dušitev zvoka, same naprave za dušitev zvoka ter eksplozivno, plinsko in hladno orožje.

Strelno in zračno orožje se sme nabavljati, kakor po prejšnjem zakonu, samo z dovoljenjem občinskega organa za notranje zadeve in velja 6 mesecev od dneva izdaje. V zakonu ni določbe, kakor je bila v prejšnjem republiškem zakonu, da se veljavnost nabavnega dovoljenja podaljšuje. Zato mora stranka, ki si v 6 mesecih ni nabavila orožja in ga ima namen še nabaviti, prositi za novo nabavno dovoljenje. Iz gornjega bi se dalo sklepati, da je potrebno nabavno dovoljenje za vsako orožje. Vendar pa zakon dopušča, da se *sme nabavljati brez nabavnega dovoljenja* ter imeti v posesti in nositi brez orožnega lista *staro orožje*, ki ima zgodovinsko ali umetniško vrednost, ali se uporablja za umetniške, športne ali druge podobne prireditve ali

Foto P. Adamič

Ob Muri

Foto J. Ivanjšič

pa je sestavni del narodne noše, ni pa več v rabi, in zračno orožje kalibra 4,5 mm z začetno hitrostjo izstrelka od 130 do 160 metrov v sekundi v športne namene. Nastaja vprašanje, ali lahko vsak občan dobi nabavno dovoljenje. Tega zakon ne omenja, pač pa taksativno našteva, kdo ga ne more dobiti. Po tem določilu se nabavno dovoljenje ne izda:

1. mladoletni osebi,
2. osebi ki je duševno zbolela ali zaostala v duševnem razvoju, in
3. osebi obsojeni za tako kaznivo dejanje (npr. čl. 247 KZ, nezakonit lov) ali kaznovani za tak prekršek zoper javni red in mir (npr. 17. in 19. čl. zakona o prekrških zoper javni red in mir — kdor lovi ali pobija ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali), ki jo dela neprimerno, da bi imela in nosila orožje, ali da je mogoče pričakovati, da bo orožje zlorabila. To velja tudi za čas, dokler teče zoper takšno osebo kazenski ali upravni kazenski po-

stopek za tako kaznivo dejanje ali prekršek. Lahko pa občinski organ za notranje zadeve tudi odreče izdajo nabavnega dovoljenja za nabavo risanega orožja, samokresov ali revolverjev po prostem preudarku, če meni, da ne bi bilo primerno, če bi prosilec imel in nosil tako orožje, ali pa meni, da bi ga zlorabil.

V vlogi — prošnji za izdajo nabavnega dovoljenja mora prosilec poleg osebnih podatkov navesti, kakšno orožje si želi nabaviti in za kaj mu bo orožje služilo. Prošnji je priložiti potrdilo javnega tožilca, da ni v kazenskem postopku. Članstvo v lovski organizaciji ni več pogoj za izdajo nabavnega dovoljenja in orožnega lista, zato ni potrebno potrdilo o članstvu v lovski družini.

Kdor je dobil nabavno dovoljenje in si kupil orožje, mora v osmih dneh od nabave obvestiti občinski organ za notranje zadeve, da le-ta orožje registrira in izda zanj orožni list. Letnega podaljševanja veljavnosti orožnih listov novi zakon ne predpisuje, ker se izdaja orožni list

za nedoločen čas. Dokler pa zvezni sekretar za notranje zadeve ne predpiše novega obrazca za orožni list, veljajo še stari orožni listi, čeprav niso podaljšani. Če pa nekdo izrecno zahteva, da se mu orožni list podaljša, mu bodo seveda ustregli, vendar bo moral vlogo za podaljšanje veljavnosti orožnega lista taksirati po tar. št. 1 in 15 ZUT s kolkovino 50 + 2000 din. Za isto orožje se sme izdati orožni list največ za tri osebe. Po tem določilu lahko imajo npr. risanico trije lovci, toda vsak od njih mora imeti za nošenje te lovske puške lasten orožni list. Tistemu, ki je dobil nabavno dovoljenje in si nabavi orožje, ni mogoče odreči izdajo orožnega lista, razen če je med tem časom duševno zbolel, bil obsojen ali kaznovan, ali če teče zoper njega kazenski ali upravni kazenski postopek. Orožnega lista za trofejno orožje v prihodnje občinski organi za notranje zadeve ne bodo izdajali, pač pa samo dovoljenje za posest.

Članek bi bil preobširen, če bi navajal, kje se lahko orožje nabavi. Pač pa nameravam pojasniti, kakšen je postopek in kaj je potrebno, če bi kdo nabavi orožje v tujini in ga prinesel čez mejo. Kdor namerava prinesiti v Jugoslavijo samokres, revolver ali lovsko puško risanico, mora imeti za to najprej dovoljenje občinskega organa za not. zad. Če lastnik takega orožja nima dovoljenja, mu bo poverjeništvo za kontrolo prometa čez državno mejo orožje zaseglo in ga na njegove stroške poslalo pristojnemu občinskemu organu za not. zadeve, ki bo nato izdalo za to orožje orožni list, če bo lastnik zaprosil za izdajo v 15 dneh. Drugače pa se mu orožje odvzame. Za ostalo orožje in strelivo, ki ga naši državljani prinesejo v Jugoslavijo, sicer ni potrebno dovoljenje, pač pa ga morajo ob prehodu čez državno mejo priglasiti poverjeništvu, nato pa v 15 dneh obvestiti občinski organ za not. zadeve, kjer imajo stalno prebivališče, in zaprositi za orožni list. Tudi iz Jugoslavije smejo naši državljani odnesti le tisto orožje, za katerega imajo orožni list, če pa stalno živijo v tujini ali se tja selijo, si lahko nabavijo orožje in strelivo ter ga odnesejo iz Jugoslavije samo z dovoljenjem občinskega organa za not. zadeve. Že spredaj je omenjeno, da se lahko orožje in strelivo odvzame, če lastnik ne zaprosi za orožni list. Vendar pa se orožje in strelivo ter orožni list vzamejo tudi osebam, ki so navedene pod drugo in tretjo točko, da se jim ne izda nabavnega dovoljenja. Prav tako se sme vzeti orožje, strelivo in orožni list tistemu, za katerega meni občinski organ za not. zadeve, da ne bi bilo primerno, če bi imel in nosil orožje ali pa da bi ga zlorabil. Novo pa je v zakonu to, da lahko zahteva odvzem orožja tudi družbeno-politična organizacija, ali kakšna druga organizacija ali zbor volivcev. Iz tega lahko zaključimo, da tudi javnost oziroma občani v svojih organizacijah

odločajo, seveda če gre za upravičen primer, komu naj se orožje odvzame, občinski organ za not. zadeve pa mora to izvršiti. Orožje in strelivo vzame občinski organ za notranje zadeve, vendar mora izdati potrdilo o odvzemu. Dolžnost tega organa ob tej priložnosti je, da do pravnomočnosti odločbe o odvzemu orožja in streliva zaplenjeno orožje skrbno čuva, po pravnomočnosti odločbe pa pokliče lastnika in mu naroči, naj v dveh mesecih najde kupca za odvzeto orožje in strelivo. Če lastnik v določenem roku ne najde kupca, proda občinski organ za notranje zadeve odvzeto orožje na javni dražbi. Lastniku orožja pripada najvišja na javni dražbi dosežena cena, vendar nosi stroške, ki nastanejo v zvezi z organizacijo in izvedbo javne dražbe.

Tudi carinski organi zaplenjeno lovsko ali športno orožje (puške in samokresi majhnega kalibra 5,6 mm z obrobim vžigom in risanimi ali nerisanimi cevmi ter zračne puške in zračni samokresi) in strelivo prodajo na javni dražbi delovnim organizacijam, ki se ukvarjajo s prometom orožja, in osebam, ki imajo nabavno dovoljenje. Novi zakon osvaja načelo, da imajo vsi državljani enake pravice in dolžnosti tudi pri nabavi in posesti orožja. Zato je prejšnje pogoje za nabavo orožja po eni strani precej omilil, tako da sedaj lahko vsakdo dobi in ima ali nosi orožje — čeprav ni lovec — seveda, če dokaže upravičenost in izpolnjuje zakonske pogoje; po drugi strani pa določa strožja določila, kdo sme, kje in kdaj orožje nositi. Za zračno orožje je določeno, da se lahko kupi brez nabavnega dovoljenja, seveda v športne namene. Tako ima lahko vsakdo zračno orožje. Zato pa zakon prepoveduje, da bi ga otroci kjerkoli nosili ali uporabljali. (Za zračno orožje se štejejo vse vrste pušk, samokresov in drugih naprav, ki pod pritiskom zraka izstreljujejo zrno iz cevi.) Mladoletniki sicer smejo nositi zračno orožje, če imajo potrdilo športne organizacije ali centra za predvojaško vzgojo, da so večji ravnanja z njim. Kdo so mladoletniki? Če upoštevamo analogijo splošnega dela kazenskega zakonika, so to osebe med štirinajstim in osemnajstim letom. Na splošno se zračno orožje ne sme uporabljati na javnih mestih ali na krajih, kjer bi bilo to nevarno za ljudi. Iz prednjega lahko izvajamo, da se zračno orožje ne sme uporabljati, kjerkoli bi se to komu zahotelo, kakor se je to že dogajalo, in se še dogaja, da otroci in mladoletniki streljajo ptice pevke. Mislim, da naj lovci, če opazijo take primere, ko otroci oziroma mladoletniki nosijo ali uporabljajo zračne puške brez potrdila, obvestijo o tem pristojno postajo milice. Tudi strelske organizacije smejo dajati orožje in strelivo v uporabo le svojim članom in to le za strelske vaje na strelišču ali na kakem drugem za strelske vaje določenem mestu.

Če pa strelska organizacija na strelišču nima skladišča orožja in morajo člani nositi orožje na strelišče, ne glede na to, koliko je oddaljeno, morajo imeti za nošenje orožja do strelišča ali do drugega za strelišče določenega mesta potrdilo o strelski vaji. Potrdilo, ki ga izda strelska organizacija, velja le za tisti dan, ko so strelske vaje. Če ima kdo potrdilo, a tisti dan ni strelskih vaj, orožja ne sme nositi.

Foto B. Krže

O jelenjadi in še o čem

Franci Strle

Tudi lastniki orožja, tu mislim predvsem na lovce, imajo po tem zakonu določene obveznosti. Tako morajo skrbeti, da je njihovo orožje brezhibno. To pomeni, da mora biti orožje tako, da pri uporabi ni nevarno ne za lastnika in ne za okolico. Mislim, da bi bilo umestno, če bi lovci pred jesenskim lovom ali lovom na srnjaka dali pregledati svoje orožje strokovnjaku, ali pa naj bi lovsko družina preskrbela in povabila puškarja, ki bi po družinskem posvetu (takrat je zbranih največ članov) lovske puške pregledal. Seveda je vprašanje, kdo bo nosil stroške. Tako bi se izognili morebitnim nesrečam. Nadalje je treba orožje in strelivo skrbno varovati, z orožjem pazljivo ravnati in ga ne uporabljati na javnih krajih in na mestih, kjer bi bilo to nevarno za ljudi. Kadar govorimo o ravnanju in uporabi, mislimo predvsem na lov, posebno na brakade. Potrebno je, da vodja lova pred lovom opozori vse lovce, kako je ravnati z orožjem, da se šele na stojišču napolni puška in obvezno izprazni, ko ga zapušča, kajti zavedajmo se reka: »Nesreča nikoli ne počiva!« In končno, skrbeti mora, da orožje in strelivo ne prideta v roke kaki mladoletni osebi, še manj pa, da bi lovci dajali v uporabo orožje tistim, ki še niso stari 18 let. Te obveznosti navajam zato, ker pomenijo te kršitve prekrške, za katere je po tem zakonu zagrožena kazen do 20 000 din, ki pa jo je zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prekrških zvišal do 50 000 din.

Lastnikom orožja pa zakon ne nalaga samo obveznosti, temveč jim novi zakon daje tudi ugodnosti, da lahko lovsko in športno orožje posodijo, vendar samo tistemu, ki ima orožni list, izdan za tisto vrsto orožja, ki ga posojajo. Tega stari zakon ni poznal.

Zakon sicer ureja še druga področja kot npr. popraviljanje in predelavo orožja, nadzorstvo, orožje, ki ga posedujejo državni organi ter delovne in druge organizacije itd., kar pa za člane lovskih družin ni toliko pomembno, da bi podrobno obravnavali.

Namen članka, pojasniti osnovna določila zakona, ki se nanašajo na posameznike — lastnike ali posestnike orožja — bo dosežen, če se bodo prizadeti sami po njih ravnali, ali preprečevali kršitve zakona po drugih kršiteljih.

Minilo je že dobro leto, kar se je začela polemika o lovu na jelena, a strasti tistih, ki so v zmoti, in tistih ki imajo prav, se še niso polegale. Pač, če je kaj težko, je zmoto priznati najtežje. Ob tem pa bi vseeno rad izrazil svoje veselje, da je uredništvo »Lovca« to pravdo nepristransko podprlo, saj ostra in živahna razprava v slovenskem časopisju le redko najde ugodna tla.

Vsaka polemika je koristna, ker bistri mnenja in, če ni od zunaj zatrta, tudi vselej privede do novih naprednejših spoznanj. Lahko rečem, da je ta polemika prinesla več novih neposrednih opazanj o jelenjadi kot vse tozadevne beležke iz preteklosti. S tem pa nikakor ne mislim podcenjevati prejšnjih pisanj o jelenjadi, ker so mnoga zelo dragocena in potrjujejo tudi uspehe današnjih raziskovanj. Iz tekoče polemike bi podčrtal članka prof. dr. Jožeta Ranta in Pavleta Zrimška, še zlasti pa prispevek Bogdana Sežuna na 333. in 334. strani lanskega, XLVII. letnika »Lovca«. Mislim, da je tovariš Sežun ubral tisto konstruktivno pot, ki je primerna stopnji lovske zavesti naših lovcev in da jim je skušal dati tisto, kar jim manjka, to je jasne in enostavne napotke za pravilen odstrel. Tudi prispevki drugih avtorjev so bili dobri. Vsak je prinesel kaj novega, le za razpravo Rina Simonetija tega ne bi mogel trditi. Njegovo pisanje zavračam predvsem iz naslednjih razlogov:

1. Stvar ni objektivno prikazana. Izbrskal je vse, kar je bilo kdaj slabega napisanega o pogonih na jelenjad, prav so mu prišli celo »grehi« naših prednikov pred več kot sto leti. O tem je treba zapisati, da stalež jelenjadi v snežniških gozdovih pred letom 1848 nikakor ni bil tolikšen, kot je dandanes, ampak vsaj štirikrat manjši, da torej jelenjadi ni bilo težko iztebiti in da ni bila le marčna revolucija usodna zanjo. Iz razprave v februarški, marčni in aprilski številki

»Lovca« 1912 in iz ustnih izročil sledi, da je bilo tiste čase v »grajščinskem« veliko volkov. Danes 85-letni Tone Strle, Jernejčev iz Kozarišč, ki je hodil na delo v graščinske gozde od svojega 12. leta dalje, mi je povedal, da je volk nemalo-krat odnesel čredniku kozo ali ovco pri belem dnevu, toliko da je bilo te svojati. Z druge strani ni bil avtohtoni jelen nikdar popolnoma iztrebljen. To izhaja iz citirane razprave, iz poročila Karla Huberja v lovski reviji »Der Anblick« 1951, št. 7 in iz študije ing. Antona Simoniča »O naši jelenjadi« na 74. strani XLVII. letnika »Lovca«. V času roka 1899. leta sta v oboro na Požganini v Leskovi dolini vskočila dva jelena »podivjanca«, za katera so domnevali, da sta pobegnili iz hasperskega parka, to preprosto zato, ker si niso mogli razlagati, da je v prosti naravi še sploh kje kak kos jelenjadi. Po mojem se je avtohtona jelenjad v zelo majhnem številu ohranila v gozdnih predelih med Loškim potokom in Gotenico, kjer še dandanes srečujemo jelene z najmočnejšim rogovjem. To je kajpak samo hipoteza. Kar pa se izkustev in tradicije tiče, smo slovenski lovci danes dediči vsega, tudi tistega, kar je dobrega storila fevdalna gosposka. Kot vsaka stvar ima tudi tradicija dve plati, negujemo pa jo tako, da slabo grajamo, dobro pa posnemamo.

2. Stara in dobro znana taktika je, z množico podatkov zamegliti stvarna dejstva. Morda se to Simonetiju ni primerilo namenoma, a dejstvo je, da njegovo dolgo pisanje poleg vsemogočih točk in odstotkov vsebuje kar 9 velikih tabel, ki so težko razumljive in ne temelje na metodološko zbranih podatkih. Zato ne morejo biti zanesljivi pokazatelji. Razen tega podatki zajemajo tudi nejelenja lovišča, kjer streljajo vse, kar pride k njim na visokih nogah. Vse to pa ne daje prave slike o odstrelu in staležu v jelenjih loviščih. Tudi kategorija jelenje trofeje sama po sebi še ne daje zadostnega dokaza, da je bil neki jelen negotovno uplenjen. Primeri, ko je jelen izoblikoval svoje rogove spomladi še zdrav, jeseni pa pokazal bolezenske znake, nikakor niso redki ali »slučajni«.

3. Pri povzemanju navedb od drugih piscev in iz drugih virov je nujna določena kritičnost, za katero pa je potrebno ustrezno lastno znanje, oziroma ustrezne samostojne izkušnje. Iz Simonetijevega lastnega dokazovanja sledi, da ni bistvenih razlik pri odstrelu pred 15. oktobrom in po njem, da v obeh delih lovne dobe pade približno enako število bodočih plemenjakov (IIa). Zakaj potemtakem lovu na jelena na pogonih (mišljeni so tihi pogoni oziroma pritiskanja) sploh še nasprotuje. Res je, da tovrstnega lova niso povsod izvajali, kot se spodobi. Takšni primeri so obsodbe vredni in jih je treba poimensko ter konkretno obravnavati, ne pa metati vse v en koš ali vse enako obsojati. Tu gre torej za napačno metodo, napačno politiko, pa tudi za

površnost ali neznanje. Brez dvoma je lov v roku za lovca najlepše doživetje in prav je, da se večino jelenov odstrel v tem času. Moramo pa tudi vedeti, da so med rukom najglasnejši ravno kapitalni jeleni, ki jih takrat tudi največ pade. Šibki jeleni takrat manj izstopajo, mimo tega pa jih krije grmovje, ki je še vse v listju. Na pritiskih so razmere bistveno drugačne. Po 1. novembru postane gozd preglednejši, zato pogoni pred tem časom niso kaj prida uspešni. Kako se jelenjad v pogonu obnaša, je bilo med sedanjo polemiko že precej zapisanega. Poudarim naj, da doslej v pravilnem pogonu pred strelom še nisem videl jelena dirjati ali teči v drncu. To so mi zatrdili tudi drugi, starejši lovci. Jelen je v vseh primerih prišel korakoma, sam, ločeno od košut. Navadno v tistem pogonu košutarije sploh ni bilo. Jelen se pri umikanju drži določene smeri, spotoma postaja in oprezuje. Tudi košutarija navadno prihaja počasi, je nemirna in se neodločno vrti na mestu, vendar se pogosteje prebije v diru. Mladi jeleni so v tropah s košutami in se izven trop počutijo negotove, nekako mencajo, kot pravimo Notranjci, plešejo, tako da je tudi tedaj dovolj priložnosti za pravilno oceno in zanesljiv strel. Moramo biti pa pri jelenih, ki so v tropah s košutami, zelo previdni, da ne bi odstrelili bodočih plemenjakov, zakaj v tropah s košutami hodijo vedno samo mladi jeleni. Pri oceni nam mnogo pomore barva in splošen izgled živali. Sicer se pa držimo napotkov, ki nam jih je dal Bogdan Sežun! Nek izkušen lovec in lovski strokovnjak mi je dejal, da je pri ocenjevanju divjadi zmeraj najvažnejši prvi vtis; tisti, ki oklevajo in se pomišljajo, navadno napačno premislijo. Seveda se je motiti človeško in včasih videz vara najizkušenejšega lovca, ne le pri jelenjadi. Če žival dirja ali teče, jo pustimo lepo mimo, ker bi jo zagotovo zgrešili ali pa le slabo zadeli! Skoraj gotovo se nam v enem naslednjih pogonov ponudi lepša priložnost. Ponovno pa poudarjam, da so v loviščih brez poklicnih lovcev pogoni s pritiskanjem za gojitveni odstrel več kot nujni.

4. Simoneti se v svojem pisanju ohlapno in neprimerno izraža. Ne vem, kje je za jelena pobral izraz »klatež«. Pred njim tega v našem »Lovcu« še nihče ni storil. Vemo, kako daleč hodi jelen na pašo in k vodi ter kako daleč se premika med rukom in ob drugih priložnostih, zato ni treba našega pojmovanja izkrivljati s takšnim izrazom, ki ga jelen ne zasluži.

5. Simoneti se v naslovu svojega pisanja zavzema za odgovornost. Smo za odgovornost, ampak povsod in v skladu z dolžnostmi, ki jih kdo opravlja. Posledice zmote tistih, ki pri uveljavljanju svojih stališč uporabljajo avtoriteto in pooblastila lovskih forumov, bodo mnogo večje in usodnejše od napak in zmot navadnih lovcev. Zato mora biti tudi odgovornost za pisanje in ukrepanje mnogo večja od odgovornosti drugih.

Sam se odgovornosti pri pisanju in streljanju dobro zavedam.

6. Končno so šibkosti Simonetijevega pisanja tudi v metodiki. Z nasprotniki obračunavamo od točke do točke, ovržemo, kar je moč ovrreči, dobro in sprejemljivo pa priznamo. Če nas je nasprotnik o nečem prepričal, je pošteno, da to priznamo in spremenimo svoje stališče, ne pa da namigujemo na vse, kar je mogoče misliti slabega. Samo z namigovanjem ni mogoče spodbiti nasprotnih argumentov.

V Simonetijevem pisanju je tudi nekaj zrnja, a se v gostobesednosti zgublja. Zato tako pisanje ne more biti podlaga za razpravljanje o jelenjadi. Vsak naj pove le tisto, kar je dodobra plod njegovih izkušenj in raziskovanj, pokroviteljskih sodb in »vesoljskega« znanja nam ni treba!

Sam bi rad opozoril na nekatere zakonitosti, ki se javljajo pri proučevanju odstrela jelenov v loviščih snežniško-javorniških in rakitniško-barjanskih družin. Zbral in pregledal sem odstrel jelenov po kategorijah jelenjih trofej za zadnjih deset let. Zase sem izdelal natančno tabelo, ki pa je velika plahta in slabo pregledna. Zavedam

se, da bi z njeno objavo povzročil stavecem velike preglavice, a preprosti lovci od tega vseeno ne bi imeli koristi. Objavljam le zbirno tabelo po družinah. Iz nje je lepo razvidna boniteta lovišč. Zato sem lovišča razporedil na stranska ali obrobna, na rakitniško-barjanska, na vmesna in na snežniško-javorniška.

Oglejmo si najprej pravilni in nepravilni odstrel jelenov! Za pravilni odstrel sem vzel kapitalne jelene (Ia), slabe starejše jelene (Ib) in slabe mlade jelene (IIb), za nepravilni odstrel pa le dobre mlade jelene, bodoče plemenjake (IIb). Kapitalnih jelenov je v desetih letih padlo natančno 40, to je povprečno 4 na leto, kar nikakor ni pretirano. To število bi bilo lahko znatno večje, če bi namesto mladih gojitvenih jelenov odstrelili več telet in negojitvenih jelenov. Namen gojitve je prav odstrel kapitalnih jelenov še pred zatonom njihove življenjske moči; ta pa bi bil v ugodnejših razmerah lahko najmanj še enkrat večji. Torej ni razlogov, da bi odstrel kapitalnih jelenov imeli za negojitveno dejanje. Slabih starejših jelenov je v desetih letih padlo 78. Ta številka je neugodna in priča prvič, da smo odstrelili premalo slabih mladih jelenov in premalo kapitalnih, drugič pa, da v nekaterih loviščih sploh nimajo pogojev za razvoj kapitalnih jelenov, torej da je stalež jelenjadi vendarle prekoračil gornjo optimalno mejo.

Lovni bazen	Lovišče lovske družine	Od 1955 do 1964				Vsega	Pravilno	Nepravilno
		I a	I b	II a	II b			
Izvenbazenska lovišča	Stahovica	—	1	1	2	4	3	1
	Vače	—	—	2	—	2	—	2
	Smartno pri Litiji	—	—	1	—	1	—	1
	Grosuplje	—	—	3	1	4	1	3
	Tabor	—	1	—	2	3	3	—
	Suha krajina	—	—	—	1	1	1	—
	Logatec	—	1	—	—	1	1	—
Rakitniško-barjanska lovišča	Skofljica	—	1	—	4	5	5	—
	Ig	—	6	7	8	21	14	7
	Ljubljanski vrh	—	6	1	9	16	15	1
	Borovnica	4	4	13	1	22	9	13
	Rakitna	10	3	13	6	32	19	13
	Tomišelj	2	2	9	7	20	11	9
	Golo	2	4	3	13	22	19	3
Vmesna lovišča	Zilce	4	4	1	1	10	9	1
	Cajnarji	—	4	5	5	14	9	5
	Begunje	—	2	4	9	15	11	4
	Rakek	1	5	11	8	25	14	11
	Cerknica	—	7	12	5	24	12	12
Snežniško-javorniška lovišča	Grahovo	1	8	—	5	14	14	—
	Nova vas	3	3	5	9	20	15	5
	Otok	2	7	12	12	33	21	12
	Stari trg-Lož	4	3	9	11	27	18	9
	Iga vas	3	3	5	9	20	15	5
Snežniško-javorniška lovišča	Babno polje	4	3	1	9	17	16	1
S k u p a j		40	78	118	137	373	255	118

Orjaško jelenovo rogovje iz starejše dobe, razstavljeno v Firencah leta 1964, 286,60 točke; čas, kraj uplenitve in uplenitelj nepoznani. Lastnik dr. René La Roche, Folgensbourg-Ht. Rhin, Francija

Foto V. V.

Pri sedanjem staležu, tako mi je zatrdil znani lovski strokovnjak, je manjša škoda izvesti odstrelni načrt napačno, kot pa ga sploh ne izvesti. Nepravilen odstrel jelenov je torej le odstrel mladih jelenov, bodočih plemenjakov (IIa) in še to s pridržkom, kar bom še razložil. Ta odstrel je v desetih letih od 1955 do 1964 prizadel 118 dobrih mladih jelenov, kar znaša skoraj 32 odstotkov (31,63 %). Simoneti je dobil 48,5 odstotkov, kar je očitna pomota, saj sva oba delala po istih virih.

Če pogledamo odstrel dobrih mladih jelenov (IIa) po posameznih družinah in po posameznih bonitetnih bazenih, se nam pokaže zelo zanimiva slika. Najugodnejši odstotek dosegajo v loviščih Loške doline in v njeni neposredni sosesčini (Babno polje, Iga vas, Stari trg-Lož, Otok in Nova vas), nekaj čez 27 odstotkov (27,36 %). Tu pade tudi največ kapitalnih jelenov, kar pomeni, da so pogoji za življenje jelenjadi prav tu najugodnejši. Na področju okrog Slivnice, ki ga imam za vmesnega (Grahovo, Cerknica, Rakek, Begunje in Cajnarji), saj le lovišči dveh družin segata v Javornike, pretežno pa se naslanjajo na slabo poraščeni južni del Rakitniške planote, odstotek ustreljenih dobrih mladih jelenov naraste znatno nad skupno poprečje, skoraj na 35 odstotkov (34,78 %). V predelu rakitniško-barjanskih družin (Žilce Golo, Tomišelj, Rakitna, Borovnica, Ljubljanski vrh, Ig in Škofljica), kjer je drugo središče jelenjadi, se odstrel IIa jelenov

spet poboljša in doseže skoraj skupno poprečje (31,76 %). Tudi tu pade razmeroma veliko kapitalnih jelenov, kar priča o dobri boniteti lovišč. Če pa pogledamo obrobna lovišča ali celo lovišča izven ugodnih predelov za jelenjad (Logatec, Suha krajina, Tabor, Grosuplje, Šmartno pri Litiji, Vače in Stahovica), vidimo, da tu pade največ dobrih mladih jelenov, skoraj 47 odstotkov (46,66 %), če odštejemo Stahovico, ki spada v čisto drugi jelenji okoliš, pa celo nad polovico (58,3 %). Ne samo to. V teh loviščih padajo sploh sami mladi jeleni IIa in IIb, izjemoma eden Ib v logaškem in eden Ib v taborskem lovišču. To pomeni, da se iz najbolj bonitetnih lovišč umikajo mladi jeleni, ki si iščejo nov življenjski prostor in se na novo naseljujejo. Najbrž ni velike škode, če padejo že mladi, ker verjetno kljub dobri zasnovi ne bi nikoli dosegli kategorije Ia. Toda potem se dogovorimo, da z njimi ne bomo kvarili poprečja v lovskih statistikah ali pa naj se te družine popolnoma vzdržijo odstrela jelenov. Saj ne bo narobe, če bomo imeli katerega, četudi slabega, za okras. Zakonitost o selitvi mladih jelenov na nova področja potrjuje tudi podatek, da sta prva dva jelena (Grosuplje, Vače) padla šele 1959. leta, odtlej pa so reden plen vsako leto. To moje odkritje velja za primer, če nismo pri odstrelu nič izbirali, kot nam očita Simoneti, če pa smo in prav gotovo smo, potem velja še toliko bolj.

Jasno je, da z odstrelom ne moremo biti zadovoljni. Tu se bomo morali še mnogo učiti, a zdi se mi, da morajo ta problem reševati pretežno družine same. Kar pogleda naj vsak, kako se je odrezala njegova družina! Najslabši so bili v Lovski družini Borovnica, kjer je v desetih letih padlo kar 59 odstotkov bodočih plemenjakov, sledi Tomišelj s 45 odstotki, Rakek s 44 odstotki, Otok s 36 in Rakitna s 35 odstotki. Treba bo temeljitega in sistematičnega pouka. Sedaj vlada na tem področju precejšnja zmeda. Po lanski grožnji z globami so lovci čisto zmedeni; še tisto malo znanja, ki ga kdo ima, si ne upa uporabiti. Kdor strelja, ta tvega, da bo plačal globo in ne majhno. Ker pa se ljudje izogibajo globam, se otesajo tudi odgovornosti. Družina mora, če hoče doseči izpolnitev odstrelnega načrta, zagotoviti, da posamezniki globe v nobenem primeru ne bodo plačali, potem pa res streljajo, kar nanesse. Vsaj v naši družini so »po novem« slabši rezultati. Poprej je v desetih letih padlo le pet mladih jelenov, bodočih plemenjakov, lani pa so, če smemo verjeti ocenjevalni komisiji, padli kar štirje. Na pogonu je padel le eden in še ta pomotoma, ker je lovec mislil, da ima pred sabo obstreljeno žival. Vsi drugi so padli v roku. Ljudje so se pač potrudili ter pohiteli, da bi izpolnili »posvečena« navodila in prihranili družini lepe tisočake. Naj Simoneti oprost, tu ne gre za nikakršno »naključje«, ampak čisto za določen podatek in še porazen povrh!

Ne bo brez koristi, če v zvezi s politiko in vzgojo pravičnega odstrela opozorim na dve pomembni izkušnji. Prvo sem zasledil v »Lovcu« iz leta 1933 na 423. strani. Pod naslovom »Odstrel slabih jelenov in košut« pravi neznani avtor med drugim naslednje: »Za odstrel zreli jeleni so šiljarji s kratkimi, ravnimi stebli, ki ne kažejo, da bo jelen kdaj nastavlil lepo, pravilno rogovje. Nadalje starejši jeleni z neprimerno dolgim vrhnim odrastkom, tako imenovani »sabljarji«, ki ogrožajo življenje drugih, tudi močnejših jelenov. Z dolgim parožkom jih prebadajo kakor z bodalom. Odstrel se izvaja ne glede na telesno konstitucijo ter je za presojo odločujoče samo rogovje. Težji je odstrel telet, ker pridejo v poštev v prvi vrsti mladiči ženskega spola, ki jih razloči samo oko izkušenega lovca, in to po izrazu lica in obliki glave, ki je pri samicah ožja in podolgovata, medtem ko so samci debelejših glav in energičnejšega pogleda. Teža za odstrel primernih mladičev je okrog 30 kg. Mladiči se večinoma drže mater košut, ki se v tem času po oploditvi začnejo zbirati v večje trope. Mladiči se vedno rinejo v sredino trope, tako da je zelo težko izbrati za odstrel primerno žival. Lovec mora zelo paziti, da ne pogodi napačne. Vsa uplenjena divjad se pred odpošiljativjo pregleda v upravi. Pregled velja tudi zadetku, kako je bila divjad pogodena. Kdor ni odstrelil pravih živali ali slabo pogodil, je izključen od nadaljnega odstreljevanja...« in nadalje: »Med odstrelom jelenov in mladičev se streljajo tudi košute. Večina jih pade šele po končanem odstrelu telet in jelenov, in sicer po večini take, ki že nekaj let niso povrgle, in nadalje tiste, ki kažejo bolezenske znake, ter košute, ki so bili obstreljene zunaj na poljih. Šele ko teh primanjkuje, se streljajo zdravi nadštevilni kosi.«

To so izkušnje poklicnega lovca, a so uporabne tudi v lovskih družinah. Zlasti uporabna se mi zdi tista o izključitvi pravice do nadaljnega odstrela zaradi slabega zadetka ali nepravilne ocene. Druga, nekoliko prikrita, a zato še pomembnejša izkušnja pa bi bila: Nekako do konca novembra izvajati odstrel po gojitvenih načelih, v decembru pa odstreliti še tisto, kar je treba, da bo odstrelni načrt dosežen. Skratka, proti koncu lovne dobe velja redukcijsko načelo in takrat toleriramo tudi odstrel kakega bodočega plemenjaka. To pa je tisti pridržek, ki sem ga malo prej omenil. Zakaj, če ni po načrtu dovolj slabih jelenov, je treba odstreliti tudi bodoče plemenjake, ker se bodo sicer zaradi poslabšanih življenjskih razmer razvili v slabe starejše jelene (Ib).

Drugo izkušnjo mi je nekdo posredoval ustno, izhaja pa bržčas iz istega gojitvenega lovišča, z Belja. Tam gredo vse trofeje pred strokovno ocenjevalno komisijo, pa ne same, marveč jih mora prinesiti uplenitelj sam. Uplenitelj mora še pred oceno naštetih razloge, zakaj se je odločil

za strel. Komisija nato vpričo njega rogovje oceni, zavrne ali podpre poprejšnji lovčev zagovor. Smisel tega početja je, da se učimo na izkušnjah, da ne rečem na napakah. Kdo pa nas tako pouči? Čast tovarišu Sežunu, a še bolj prav bi bilo, če bi strokovnjak njegovega kova posredoval svoje izkušnje ustno in ob posameznih trofejah med samim ocenjevanjem. Sedanji »dobri nauki« nekaterih pa so bolj podobni šikaniranju kot vzgoji. Vsak, ki veliko strelja, se tudi velikokrat zmoti, posebno še pa se lahko zmotijo mladi lovci. Ali jih bomo zato do smrti držali za nezrele? S tem pa prehajam na področje, ki ima prav malo zveze z našo jelenjadjo.

(Se nadaljuje pod naslovom »Poglavje o politiki, demokraciji in zakonitosti«)

Tegobe z naboji za šibrenice

Ludvik Marič

Ročno delo vsepovsod vedno bolj izpodrivajo stroji, ki delajo ceneje in točneje. Tako so tudi lovci nehali doma polniti naboje in se vsepovsod po svetu poslužujejo tovarniških. Tudi naboje, napolnjene s šibrami, nudi trg v veliki izbiri v kvaliteti in cenah; zato skrbi konkurenca. Vendar tega ne moremo trditi za naš trg. Z uvozom so — težave, doma pa ni podjetja, ki bi imelo interes za izdelavo kvalitetnih nabojev s šibrami. Četudi se dobe včasih naboji domače izdelave, lovci in športni strelci niso z njimi zadovoljni. O tem je bilo že precej govora na raznih sestankih, včasih pa tudi kaj napisanega, vendar uspeha ni. S tem, če se včasih kaka »serija« nabojev bolj posreči, seveda ni nič pomagano. Strelec se mora navaditi na neko vrsto naboja in to ne samo na njegov zanesljiv, vedno enak učinek, ampak celo na pok in odsunek. Vse to mora biti vedno enako, da ni dvoma o polni zanesljivosti naboja. Kajti že samo en naboj s sumljivim pokom lahko zmede tekmovalca na umetne golobe in mu pokvari dobro uvrstitev. Res je prvovrsten naboj celo dvakrat dražji, toda, kaj je ceneje, zadetek z enim dragim nabojem, ali zgrešitev z dvema slabima. Tekmovalcem na umetne golobe dajo po svetu največkrat najboljše strelivo tovarne, katerim so uspehi tekmovalcev najboljša reklama. Pri nas tudi tega ni in zato se naši strelci na umetne golobe v zamejstvu ne morejo uveljaviti, ker imajo premalo vaje, čeprav imamo nadarjenih strelcev dovolj. Tarnanje posameznikov je res klic izgubljenega v puščavi. Nimamo nobenega instituta, ki bi s

potrebno opremo meritorno ugotavljal to, kar posamezniki v praksi ugotavljajo, kar pa je lahko subjektivno.

Za dimenzije tulcev so norme in se jih izdelovalec mora stalno držati. Kovinski del naboja mora biti vedno iz iste kvalitetne kovine. Tudi uporabljena lepenka mora biti vedno enake kakovosti, da ne propuša plinov in enake debeline zaradi čepa. Čep mora namreč imeti tak premer, da v naboju in skozi vso cev tesni pline in izkoristi vso njihovo moč. Če že torej lepenka ne bi bila vedno enake debeline, bi se spremenjenemu notranjemu premeru tulca moral prilagoditi premer čepa, sicer nekaj plinov že v tulcu šine mimo preozkega čepa in je učinkovitost strela že dvomljiva. Če je pa zunanji premer tulca manjši kot premer nabojišča (naboj »pade« v nabojišče), lahko ob eksploziji tulec počí po vsej dolžini ali se vsaj razširi, da ne tesni dovolj. Tulec mora vedno imeti pravilno dimenzionirano odprtino za netilko, da je netilka dovolj tesno in ne preveč vgreznjena, ker sicer igla ne udari dovolj na netilko in ne vžge.

Največ tarnajo lovci zaradi slabih čepov. Včasih se dobe uvoženi čepi, ki so kvalitetni in vsi enake širine (premera). Žal samo »včasih« in največkrat ne tedaj, ko jih potrebujemo. Vendar ni odveč, če tudi te preizkusimo, če dovolj tesnijo v tulcih, ki jih imamo. Največkrat pa dobimo čepa, ki niso enako debeli in moramo vedno kombinirati z dodatki, da dobimo pravo debelino (višino) čepa. Na oko je čep lahko še kar v redu, ker mu daje obliko z masčobo utrjeni obod. Če ga stisnemo, zgolj s prsti, ga v sredini »nič ni«. Ko tak puhel čep stisne pritisk 400–500 atmosfer, ga je res premalo, da bi lahko tesnil pline, ki ga porivajo iz cevi. Kakor hitro pa šinejo plini mimo čepa, ne pričakujmo dobrega učinka. Nikar ne pozabimo, da mora imeti netilka potrebno vžigalno moč za uporabljeni brezdimni smodnik in da torej vsaka netilka ne ustreza vsakemu smodniku, četudi se po meri prilega. Pri slabih fabrikatih imajo večkrat posamezne netilke različno vžigalno moč, kar bistveno vpliva na učinek strela.

Če sem v začetku pripomnil, da naj bi se posluževali zanesljivih tovarniško izdelanih nabojev, se žal tega vedno ne držimo, bodisi, ker tovarniško izdelanih kvalitetnih nabojev ne dobimo, bodisi, ker je domače polnjenje nekaj ceneje (zlasti, ker ne računamo porabljeni čas) ali zato, ker imamo svoj način polnjenja, na katerega se zanesemo. Če namreč iz kakovostnega materiala sami in pravilno pripravimo naboj, je tak naboj lahko dober.

Bolj kočljiva je zadeva tedaj, če izstreljene tulce ponovno uporabljamo. V tem primeru moramo poleg povedanega pri polnjenju paziti še na druge stvari.

Najprej moramo pomisliti, če se sploh splača tulec ponovno uporabiti. Tulec je namreč tako

izdelan, da je samo za enkratno uporabo. Večkratna uporaba tulca, z ozirom na slabši učinek strela, ni prihranek, marveč zapravljanje, ker je tedaj lepenka že pregorela, ne da se dobro zarobiti, nastopijo težave pri polnjenju puške in tako dalje.

Če uporabljamo tulce, ki so bili streljani iz druge puške, se prepričajmo, če niso za nabojišče naše puške preveč razširjeni, sicer bomo imeli težave pri basanju puške. Pazimo tudi na to, da ne bi 70 mm tulce uporabili za puško s 65 mm nabojiščem, sicer nas posledice lahko mnogo stanejo. Predolg tulec skrajšamo (odrežemo) za 5 mm; tako ga bomo še bolje zarobili. Preširok tulec kalibrirajmo pred polnjenjem. Če bi namreč kalibrirali (stisnili) že napolnjen tulec, bi zožili tudi čep. Pri vžigu smodnika se bo pa najprej razširil tulec, del plinov bo šinil mimo zoženega čepa, pok bo čudno zamolkel, strel pa neučinkovit. Enako zamolkel pok slišimo tudi tedaj, če pri novem tulcu zaradi preozkega ali pretankega čepa šinejo plini mimo čepa.

Za ponovno uporabljen tulec je tudi najteže dobiti tak čep, ki bi dobro tesnil, ker so čepi dimenzionirani za nov tulec. Nikjer pa ne izdelujejo širših čepov. Zato so si lovci pomagali z lastno iznajdljivostjo, da so prišli do debelejšega (širšega) čepa.

Na tekmovanju v streljanju na umetne golobe v Ljubljani sem namreč zvedel od tovariša Darka, da uporabljajo na Primorskem namesto čepov zdrob iz plastične mase, ki ga natlačijo v tulec namesto čepa. On mi je tudi preskrbel tak zdrob. Ker sem zdrob verjetno prerahlo stisnil v tulcu, je bil uspeh slab in sem nadaljnjo uporabo opustil. Vendar bom poizkus ponovno izvedel, ko mi bo čas dopuščal. Tovariše lovce pa prosim, da svoje izkušnje o tem objavijo v »Lovcu«.

Na tekmovanju na umetne golobe v Murski Soboti sem postal pozoren na naboje, ki jih je uporabljal poklicni lovski čuvaj Franc Rakuša iz Ptuja. Oster pok in dobri zadetki so kazali na to, da so naboji dobri. V razgovoru je povedal, da so drugič polnjeni tulci in da uporablja namesto klobučevinastih čepov žaganje. Nato je še natančneje obrazložil postopek takole: Naboj se v splošnem polni kot navadno. Na vložek v tulcu (v tem primeru mora imeti tulec vložek) denemo dober pokrovec, ki pa ne sme biti preozek, da se ne vgrezne v vložek. Če je pokrovec pretanek, potem denemo dva. To je potrebno zato, da ne stisnemo smodnika. Potem sipljemo v tulec žaganje, po možnosti ne pregrobo, ki ga predhodno presejemo na rešetu ali mrežici, da odstranimo treščice. Žaganja moramo nasuti približno do vrha tulca. Poizkus kmalu pokaže, koliko žaganja je treba. S koncem palice, ki je le malo tanjša kot notranjost tulca, potlačimo žaganje v tulec, vendar ne tako močno, da bi stlačili vložek in stisnili smodnik. Na palici z

zarezo označimo, koliko prostora moramo pustiti za šibre in zarobitev. Če prostor preostaja, dodamo še žaganje, oziroma ga odvezujemo, če ga je preveč. Na žaganje položimo dober pokrovec in dokončamo naboj kakor navadno. Če je rob tulca že preveč zmečkan, ga pustimo nekaj več zaradi dobre zarobitve. Stlačeno žaganje dobro zamaši prostor nad smodnikom neglede na razširjenost tulca.

Sam sem preizkusil ta način polnjenja (nekaj sto nabojev) na strelišču in na lovu, pa tudi na tarči in sem bil z učinkom zelo zadovoljen. Pri streljanju na strelišču ima tak »čep« še to prednost, da se razgubi in ne moti šibrinega snopa kot klobučevinasti čep, ki često leti ob golobu in vara strelca in sodnike. Slaba stran žaganja je, da ga močnejši nasprotni veter prinaša nazaj. Sunek v ramo ne kaže razlike od drugih nabojev z običajnimi čepi. Ker nimam na voljo aparata za merjenje pritiska, tudi ne morem trditi, kakšen pritisk nastane ob čepu iz žaganja v cevi. Pri praktični uporabi se razlika ne opazi.

Po dobljenih informacijah na Ptujskem polju precej uporabljajo tak način polnjenja nabojev. Lovci, ki sem jim uporabo žaganja za čepo praktično predvajal, spočetka niso verjeli in so mislili, da se šalim. Poizkus jih je prepričal, da je možno popolnoma brezplačno priti do dobrih čepov.

Seveda se je treba o uporabnosti takih nabojev prepričati na tarči, če nismo zanesljivi strelci, ker na lovu lahko zgrešimo z vsakim nabojem. Verjetno bo marsikdo preizkusil čep iz žaganja in bi vsem koristilo, če bi svoje izkušnje objavil. Na ta način se bo lahko vsak lovec glede preskrbe s čepi osamosvojil in bo zlasti pri ponovnem polnjenju tulcev dosegel boljši in za-

nesljivejši učinek. Vendar ne delajmo preveč nabojev za nalogo, ker žagovinasti čep baje postane sčasoma pretrd, vendar se o tem sam nisem prepričal.

Po mojem mnenju bi bila uporaba žaganja za čepo še boljša, če bi žaganje prepojili s kako prožno snovjo, da ne bi bilo tako suho. To naj bi preizkusil kak kemik in objavil uspeh.

Če že ne kaže pri nas nihče interesa, da bi izdeloval dobre čepo iz sodobnih snovi — plastične mase, niti iz že dolgo preizkušene klobučevine (polsti), potem si pomagajmo sami z lastno iznajdljivostjo.

Kdo botruje nezgodam na lovu

Peter Dobrila

Več kot šestdeset let je minulo od tistega dne, ko sem smel prvič pritisniti s kazalcem na sprožilec nabite flobert puške in že tedaj mi je oče dejal: »Sinko, zapomni si, kadarkoli boš prijel za puško, moraš z njo ravnati do skrajnosti previdno in nikdar nameriti proti človeku, kajti v njeni cevi tiči smrt!« Take in še strožje nauke o orožju je ponavljal vztrajno in tako prepričljivo, da mi v ušesih vedno zvenijo in se po njih ravnam še danes.

Kadarkoli zvem o nezgodi, ki se je pripetila na lovu in še posebno, če je terjala človeško življenje, me presune in prisili k razmišljanju, kako bi se dale nezgode preprečiti ali vsaj omejiti. Moja razmišljanja pa se vedno ustavijo ob spoznanju, da takih nezgod ni mogoče preprečiti, ker se vnaprej ne ve, kdaj in kje se bodo pripetile. Le nekaj bi pomagalo, si mislim: pravilna vzgoja od mladega

Foto
R. Cenčič

in stalno opozarjanje na previdnost pri ravnanju s strelnim orožjem.

V lovski organizaciji SR Slovenije je včlanjenih približno dvanajst tisoč lovcev. Po določilih zakona mora vsak lovec opraviti lovski izpit in to v dveh letih po sprejemu v lovsko organizacijo. Dveletna doba je sicer kratka, vendar dovolj dolga, da si marljiv in resen pripravnik za članstvo v lovski organizaciji pridobi pod vodstvom starejših in izkušenih lovcev znanje, ki je vsakemu lovcu nujno potrebno. Lovski izpit naj bi bil stroga in vsestranska preizkušnja kandidata, s posebnim poudarkom na balistiko, poznavanje lovskega orožja vseh vrst, in kar je še posebno važno — na pravilno ravnanje z njim. Med lovskimi pripravniki pa se žal pojavijo pred izpitno komisijo tudi taki, ki menijo, da je lovski izpit le formalnost in so užaljeni, če izpita niso opravili, medtem ko jim je popolnoma jasno, da pri šoferskem izpitu vsak pade, če ne obvlada tehnike vožnje in prometnih predpisov. So pa tudi kandidati, ki so pred izpitno komisijo le slučajno odgovorili na vprašanja pozitivno, njihovo pravo znanje o lovstvu pa je plitvo in spuhti tisti trenutek, ko prejmejo potrdilo o opravljenem lovskem izpitu. Taki »lovci« so pogosto domišljavi in zaradi tega nevarni okolici in sebi. Zelo koristno bi bilo, da bi pravilnik o lovskih izpitih dopolnili z določbo, da mora lovski pripravnik opraviti poleg ustnega tudi pismeni in praktični izpit. Pri tem izpitu jezikovna pomanjkljivost ne bi bila važna.

Po zakonu o lovu ima vsak jugoslovanski državljan možnost, da nosi in uporablja lovsko strelno orožje. Toda, ko imamo puško v rokah, ni dovolj vedeti, da je nabita oziroma prazna; zavedati se moramo tudi, kakšen naboj je v njej (krogla ali šibre), kakšna je poljska ali gozdna površina, na kateri smo, kolikšna sta domet in udarna moč naboja in čemu je namenjen.

Nezgode na lovu so značilnost vseh dob, ne le današnje. Zato bom nanizal nekaj resničnih primerov o nezgodah na lovu in vzrokih, ki so jim botrovali, da pokažem zlasti mlajšim lovcem in začetnikom, da puška ni igrača, četudi je prazna.

Tone je bil strasten lovec, ki je hodil na lov še s prednjačo. O balistiki ni imel pojma, zato je ob nabijanju puške rad dodal še nekaj smodnika, dokler mu zavoljo tega ni puške razneslo. Tone je postal invalid brez leve dlani, s skaženim obrazom in slep na eno oko.

* * *

Mihač je v lovišču zasledil večjo divjad. Prednjačo je imel nabito z drobnimi šibrami. Zato je hotel zamenjati drobne šibre z debelejšimi. Palico je porinil v cev, jo zavrtel v čep in ga hotel izvleči. Pri tem mu je v strmem terenu spodrsnilo, da je padel in nezavarovani petelin je sprožil naboj ter ubil Miho, ki je bil v svoji dolgoletni praksi enkrat nepreviden.

* * *

Luka je pri zalezovanju srnjaka opazil, da se v grmovju med praprotjo nekaj premika. Ko se je na istem mestu znova premaknilo, je sprožil. V grmovju med praprotjo je obležal osemletni fantiček, ki je nabiral jagode, Luka pa se je zagovarjal: »Misli sem, da je srnjak.«

* * *

Andrej ni bil kaj prida lovec, a je rad sam lovil. Neko jutro pa je vzel s seboj dvanajstletnega sina, da gresta po srnjaka. V gozdu je oče sina postavil in mu naročil, da počaka in ko mu požvižga, naj gre tiho skozi hosto ter tu in tam udari s palico po grmu ali deblu; sam bo počakal na stezi za poseko. Nekaj minut zatem, ko je Andrej požvižgal, je zaslišal, da v grmovju šumi listje in da se je prav tam nekaj premaknilo. Misleč, da je srnjak, je na premikajočo se točko sprožil in v grmovju je zadel lastnega sina.

* * *

Martin si je dolgo želel, da bi postal član »zelene bratovščine« in s to željo je odšel tudi k vojakom. Ko se je vrnil in zaposlil, je zaprosil za sprejem v lovsko organizacijo.

Za Lubnikom pod Dečkovim hribom s Sušnikovo kmetijo

Foto P. Adamič

Foto P. Adamič

Nabavil si je puško, obleko in drugo lovsko opremo, se pripravljaj na izpit in v spremstvu izkušenih lovcev marljivo prakticaliral v lovišču. S posebno vneto je lovil škodljivce.

Nekega dne, ko je zopet šaril po lovišču, se je nekaj oddaljil od spremljevalca. Zaslišal je čudne — njemu še neznane glasove in se previdno približeval kraju; kmalu je ugotovil, da prihajajo glasovi iz kupa smrečja ob deblu skoraj golega drevesa. Martina je pograbila strelska strast in ne da bi se prepričal, kaj se oglašja, je ustrelil v kopico smrečja. V utici čvenkarja je ubil osemletnega čvenkarjevega sina.

Martin se je zagovarjal: »Mislim sem, da se oglašja v kopici smrečja jazbec.«

* * *

Za tihi pogon na jelenjad in prašiče se je zbralo precejšnje število lovcev. Meni je žreb določil predzadnje stojišče pod vrhom Strmčeka, levo od mene je stopil postavljaj strelcev M., na zadnje stojišče pa J.

Takrat sem bil prvič na pritiskanju na jelene. Stojišče sem si skrbno uredil in tako sem imel dober nastrel.

Na zadnjem stojišču je počil strel, takoj za njim pa se je razlegel obupen krik. Vznemiril sem se. V zli slutnji sem skočil po strmini proti stojišču levega sosedu, ki je umiral in kmalu izdihnil. Zadel ga je šibra PP. Strelec J., ki je povzročil nesrečo, se je zagovarjal, da je videl nekaj rjavega in v veri, da je lisjak, streljal.

* * *

Pred leti sem na izletu zavil v vaško gostilno, kjer mi je postregel sam gospodar, ki je bil brez dlani in prstov leve roke. Na moje vprašanje mi je povedal naslednjo zgodbo:

»Kot lovec sem po osvoboditvi naletel na težave zaradi pomanjkanja lovske municije. Tedaj mi nekdo pove za zaboj lovske municije in že naslednji dan sem jo imel doma. Pregledal sem naboje, ki so ustrezali za mojo puško. Nato sem šel na vrt za hišo, da naboje tudi praktično preizkusim. Kaj se je pri tem zgodilo, sem zvedel šele v bolnišnici, ko sem se prebudil iz nezvesti in tudi to, da sem uporabil naboje za minometalce. Od tedaj me lov in puška ne mičeta več. Rad povem to zgodbo zato, da bi bili lovci s strelnim orožjem in municijo skrajno previdni.«

Lovcu je izpod nog skočil zajec, ki ga je ustrelil. Ko ga je hotel pobrati, se zajec dvigne in prične bežati. Lovec skoči za njim in ga udari s kopitom. Pri tem se puška sproži in neprevidni lovec je obležal poleg zajca.

* * *

Trojica lovcev se je po kramljanju v izbi gostoljubnega kmeta spravljala spat na seno. Zadnjemu, nekoliko obilnejšemu je bila na ozki lestvi puška napoti, zato jo je s kopitom navzgor pomolil tovarišu, da jo prevzame. Nabita in nezavarovana se je pri tem sprožila in njen lastnik je omahnil z lestve.

* * *

Pri zadnjem pogonu so lovci postavili v gostilni puške v kot. Ob razigarnosti in plesu niso pazili na fantiča, ki je pregledoval puške. Nenadoma zagrmil in strel udari v strop. Po prvem strahu se je med gosti in lovci pričelo ostro prerekanje ter se končalo s pretepom, po krivdi lovca, ki je postavil v kot nabito puško.

* * *

Lovili so poljsko perjad. Vzdolž koruzne njive sta hodila po dva in dva lovca in spremljala psa ptičarja, ki je šaril po koruzi. Nenadoma zaropota jata jerebic in leti tik nad koruzo proti levi. Desni lovec — nepreviden streljač, je na slepo izstrelil naboje iz avtomatke in pri tem pozabil na tovariša in ga obstrelil.

* * *

Francelj se je pri nošnji puške rad igral s prsti na ustju cevi. Opozorjen na neprevidnost je bil vedno razžaljen, češ mene ne boš učil. Če ga je kdo opozoril na to njegovo razvado, ga je zavrnil: »Kaj me boste učili, ne nosim puške od včeraj.«

Nekega dne je spet tako šaril po hosti, ko je nenadoma počilo. »Sreča« mu je odbila zgolj sredinec leve roke.

* * *

Jernej je ob koruzi podrl prašiča. Ves navdušen in v prepričanju, da je ščetinar mrtev, je odložil puško, da bi plen laže potegnil iz koruze na plano. Tedaj pa se je črnih predramil, napadel lovca in ga obdelal do težke invalidnosti.

Neumorni lovec Slavko se je po neuspešnih zalazih odločil, da bo počakal srnjaka na visoki preži in si naredil sedež na drevesu. Ko je plezal po drevesu, si je obesil italijanski karabin preko glave čez pleča. Pri plezanju pa se je nabita in nezavarovana puška v vejah zataknila in namesto srnjaka je padel Slavko.

* * *

Pavle je bil star in izkušen lovec, z orožjem je ravnal previdno in vendar: Tisto nedeljo je spet sedel na svojem trinožnem stolčku ob debeli bukvi, da bodo zazvonili goniči; oglašal pa se je le lovski rog. Zato je Pavle puško stisnil med kolena, se naslonil na bukev in zadremal. Med spanjem se mu je puška sprožila in Pavle se ni več prebudil.

* * *

Neko nedeljo je mladega lovca Janeza na lovu srečal znanec, ki je podvomil, da Janez kaj zadene. Užaljeni Janez je stavil, da zadene znanca v zadnjo plat na dvesto korakov in ga je res zadel, da je moral znanec v bolnico. Nepremišljenost in neprevidnost pa mu je za vedno odvzela člansko izkaznico.

* * *

Kot vidite, je vsem tem žalostnim zgodbam botrovala neprevidnost. Knjige bi lahko o tem napisali in življenje jih še kar naprej piše. Napisal pa sem jih zgolj za opomin, da ravnaj s strelnim orožjem vedno in povsod tako, da z njim ne ogrožaš drugih in sebe.

Moji Jerebi

ing. Mirko Šušteršič

3.

V naslednjih letih sem v drugi polovici srednješolskih počitnic mnogo piskal jerebom in mnogokaj z njimi doživel, da sem si nabral dosti več izkušenj kakor plena. Nepočakan sem bil kakor vsak mlad lovski »vajenec«. Priklical sem kar precej teh pisanih gozdnih vitezov, a domala, zlasti spočetka, vse zapackal. Če se je petelinček oglasil, sem ga obsul s toliko muzike, da si je premislil priti med toliko vsiljivih muzikantov. Samo na daleč je odpeval, premaknil se pa ni. Pravijo, če ne pride gora k Mohamedu, gre on k njej. In tak Mohamed sem bil jaz. Ko je čuječji in previdni pevec opazil ogromno zverino, ki se je tihotapila proti njemu, ga je zmanjkalo. Poteftan sem si potem bral levite, ker sem ga polomil. Med tem »kesanjem« se je pa jereb znova od nekje oglasil, češ »kaj se ti, pobič...« Včasih pa je bil jereb prehiter in je prihrumel predme ali na vejo nad glavo, da se nisem utegnil in smel zganiti, le srce mi je v grlu kovalo. To je bila živčna preizkušnja za zdržljivost, v

kateri je navadno zmagal on. Saj njemu ni bilo treba igrati okamenine. Če je prihrumel in sedel na tla za hrbet, se je dejanje kmalu končalo, ker na prostem ne čaka rad. Če pa na veji sedeč po nekaj izzivajočih klicih in vrlikanju ni odkril tekmeča, je ali odletel ali pa se stisnil ob deblo, kjer je kot pisana košarica ždel tudi po celo uro, da so pod mano poganjale korenine.

V začetku septembra, tri leta po prvem uplenjenem jerebu, se mi je podobno godilo in zopet v Grofiji pri Jazbečjih jamah. Okoli sedme zjutraj sem se na položnem, valovitem bregu nad potokom vgnezdil med smreki, stoječi komaj meter vsaksebi, naslonjen s hrbtom ob debelejšo. Razgled sem imel dober, saj razen mahu, nekaj praproti, borovničja in trave ničesar ni bilo pod smrekami. Slab streljaj pred mano se je svet spuščal v širok jarek, porasel z grmovjem in robidovjem, kamor nisem videl. Komaj drugič zakličem, zaprhuta tik nad glavo in preden sem se ovedel, je sedel jereb tik ob deblu smreke, pedenj od komolca moje leve roke, tako da mi obraza izza debla ni videl. Zastal mi je dih in srce skočilo v grlo. Zopet se je začela živčna borba. Večnost je bila, ko sem ždel odrevenel ko štor, ob komolcu leve roke je pa negibno stal jereb.

Pa me je premagalo. Po milimetrih sem nagibal in obračal glavo v levo, da bi s kota levega očesa videl junaka. Obrnjen je bil tako, da sem najprej zagledal rep, hrbet in končno čopasto glavico, ki se je zvedavo obračala. Prevzelo me je. Tedaj pa petelinček nagne glavico in pogleda vame. Srečala sva se s pogledom na razdaljo dveh pedi. Za trenutek je jereb otrpnil in v očesu sem mu bral presenečenje. Za dva tri dihe je zdržal pogled, potem pa prhnil navpično navzgor in sedel za deblom na suho vejo, niti seženj nad glavo. Čutil sem, kakor da mi sedi na klobuku, ko je prav na tiho vrlikal. Zopet me je na mestu pribil, saj glave nisem smel dvigniti, da bi morebiti izpod krajev klobuka okoli debla pogledal na ptiča. In zopet nisem zdržal. Ko sva se, kot prvič, srečala z očmi, je prhnil raz vejo in se spustil v tisti zagrmičeni jarek. Oddahnil sem se in po vznemirljivem doživljanju počival. Negibno sem obsedel in podoživljal dogodek. Zanimiva je bila izredna obarvanost tega jereba. Zelo temen je bil, na prsih pa nenavadno drobno grahast s skoraj črnimi pegicami. Od mnogih uplenjenih jerebov ni bil zdaleč nobeden tako temno, drobno grahast. Končno sem se zdramil in podzvestno segel po piščalki ter iz navade zapiskal, ne da bi kaj mislil. Še sem držal piščalko med prsti, da bi klic ponovil — nikoli nisem piskal s piščalko med zobmi — ko zabrni v gošči tistega jarka in za trenutek se zabliškajo peuti čez rob, ko je jereb sedel zadaj v borovničje. Čez nekaj dihov se je oglasil. In kakor je bil izredno obarvan, tako je bila druga posebnost v izredno visokem in čistem glasu. Začetek in konec kitice je

Foto ing. I. Kalan

ponavljal, da je bil napev vsaj za tretjino normalnega daljši. Sredi napeva pa je bil kratek presledek, da se je zdelo, kakor da je s kitico končal in začel novo. Nasprotno sem pa nekaj let kasneje v Špiku, tudi v Grofiji, slišal jereba, ki je imel bas. Klic pa je obstojal le iz štirih zlogov. Spočetka nisem verjel, da je to jereb. Ker na klice ni pristal, sem ga jel zalezovati, da bi se prepričal. Res sem ga nekajkrat prepodil in vedno se je potem oglasil z mesta, kamor je sedel. Razen teh dveh primerov nikoli nisem slišal niti približno kaj podobnega. Žal da »basista« nisem mogel upleniti. Tudi čisti glas »sopraništa« in njegov tako umetno sestavljeni napev mi še danes po 55 letih zveni v ušesih.

Ko se le ni pokazal izza roba, sem se mu jel oglašati. Redno je odgovarjal iz varnega kritja na vse mogoče jerebje glasove, ki sem jih premogel. Nazadnje sem prijel za šušljo. Utihsnil je in čez dobršen čas, ko sem se najmanj nadejal, se izza roba spelje čezme poševno po bregu na-

vzgor in za dva streljaja daleč sede povsem na prostem v mah in opreza proti meni. Kmalu pa se premakne za zložen hrbet v kritje.

Več ko dve uri je že minilo v teh nastopih in ves trd sem bil že od neprestanega ždenja. Zato sem jel z vso previdnostjo, kakor maček, zalezovati. Ko se kakor kuščar priplazim na robček in pomolim nos čezenj, se dobrih deset korakov od mene spelje pretkanec iz nizkega robidovja in zavije v goščo globeli, od koder je prvotno priletel. Premagan ležem na hrbet in premišljujem, kaj bi. Pa se iz jarka oglasi mikavna srebrna pesmica. Pomaknem se navzdol in po trebuhu na rob jarka. Vse je mirovalo in komolci so me že boleli. Jezen zapiskam nekajkrat zaporedoma. Pa se vzdigne iz grmovja, prhutne seženj čez mojo glavo in sede deset korakov za moje podplate. Skoraj zona me je obšla, saj to je bil sam vragec, ne jereb in zopet sem bil prikovan. Vdal sem se, s sklepom, da naj to pot on deluje, sam sem pa negibno obležal. Večnost je minila, ko se mi je

zazdelo, da ga ni več za meno, pa se nekoliko vzravnam in ozrem. Skoraj z istega mesta je odprhnil in se precej daleč zavihtel v smreke. Kmalu se je oglasil, češ »tukaj sem!« Minila je že tretja ura in vsaka pesem ima svoj konec. Ne vem, ali sem se jezil ali smejal, ko ni bilo videti konca tej zakleti igri. Vrgel sem puško na ramo in se spustil v dolini čez potok — proti domu. Ko sem hodil ob potoku po poti sem ujel še tanek, srebrni glasek mojega soigralca, kakor da mi kliče na svidenje.

Tretji dan za tem sva se res zopet sešla in igro ponovila z nekaj novimi prizori. To pot se je po treh urah obojestranskih presenečenj on naveličal in se nekam izgubil.

Potem je bila nedelja in kakor take dni nisem hodil na lov, me ni zdržalo in šel sem ga obiskat. Dan je bil hladen in delno oblačen in poklical sem ga šele okoli devete. Nič se ni oglasilo in iskal sem ga celo uro. Končno se mi je oglasil znatno višje v bregu pod širokim vrhom, kjer je bilo pod redkim borovjem in smrekovjem precej grmovja, izredno bujno in visoko resje in borovniče z ograbki goste praproti, trave in robide. Tam je torej varno tičal, pridno odgovarjal, a primaknil se bliže ni. Tako sva se sem in tja pogovarjala, se zalezovala in večkrat počivala. Včasih je bil tudi na drevju in ga ni motilo, da sva se na varno razdaljo gledala. Vidi me, pozna me in to je kakor pet krav za groš, da bi prišel. Zato sem enostavno vstal in dokaj hrupno odšel z brega, zavil za rob in se v kritju pomaknil nazaj pod vrh. Vgnezdil sem se pod smreko v nizko smrekovo mladje, da mi je iz njega gledala le glava. Tam sem sedel kake pol ure, da je šlo že na poldvanajsto. Zapiskal sem nekaj kitic, ko prileti in sede za parobek v visoko resje. Zopet sva čakala. Ko se mu oglasim, brž odgovori, prhne kvišku, da je pogledal čez parobek in sede nazaj v resje. To je ponovil, kadar sem zapiskal, da me je spravljal iz ravnotežja. Naveličan te igre, vstanem s pripravljeno puško, da ga ujamem, ko bo zopet prhutnil kvišku. Delal sem račun brez krčmarja. Ni več poskočil, temveč se za robom odpeljal in se mi iz daljave takoj oglasil. Zopet sem nemočno obsedel in molil kozje molitvice. Iz obupa, bi rekel, sem mehanično nekajkrat zapiskal, da bi se potolažil. Pa ga zagledam, da teče proti meni. Sedaj, si mislim, napnem petelina in prislonim k licu. Ko pride jereb do gostega leskovega grma na kakih 50 korakov, smukne vanj in obmiruje. Noben glas ni več premaknil njegove sence v grmu. Minilo me je potrpljenje in čeprav sem se zavedal ne- lovskega strela na tako razdaljo, sem sprožil. Jereb je zafrfotal in obležal v grmu. Iz daljne vasi je zazvonilo poldne, ko sem s spoštovanjem držal tega čudovitega ptiča v roki. Ganilo me je. Iz kljunčka je rosila kri iz edine rane na čopasti glavi...

(Se nadaljuje)

Srnjak spaček

Prof. dr. Jože Rant

Lovci so mi prinesli že kar lepo zbirko kosti obolele divjadi. O nekaterih sem že poročal v našem glasilu. Med njimi pa je tudi zelo zanimiva srnjakova lobanja — poslala mi jo je uprava gojitvenega lovišča »Snežnik« — ki je v celoti nepravilno razvita, tako da lahko to deformiteto imenujemo spaček.

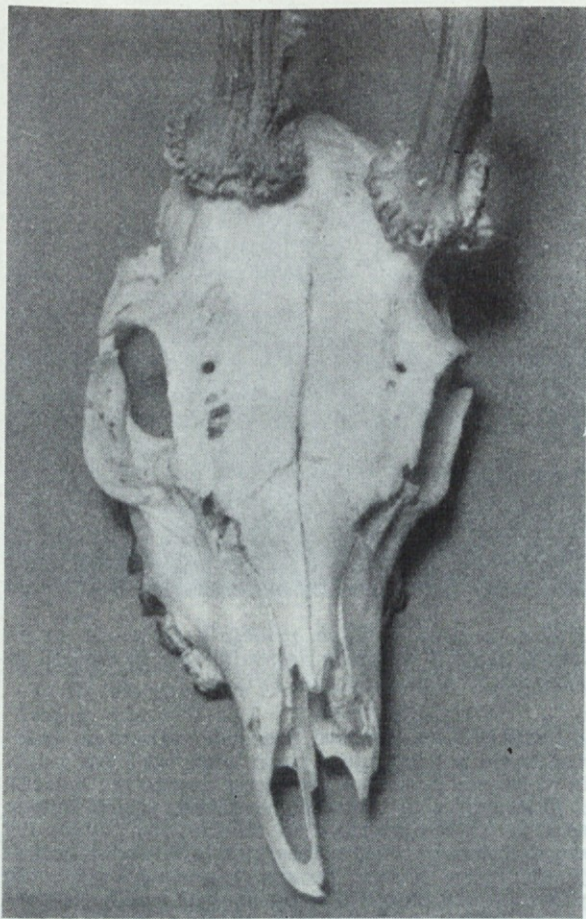
Pri človeku rojeni spački niso redkost. Med njimi so taki z majhnimi nakaznostmi, ki jih celo strokovnjak komaj opazi, pa vse do popolnoma deformirane lobanje in ostalega telesa, tako da so taki spački za življenje nesposobni.

Vzrok, da se rodijo spački, nam še natančno ni znan. Mnogi zdravniki so mnenja, da je v takih primerih morda mati bolehal na kaki, najpogostejše nalezljivi bolezni, kot je npr. navadna gripa. Tako naj bi strupi (toksini), ki te bolezni spremljajo, povzročili take nakaznosti, kot sta pri človeku npr. zajčja ustnica in preklano nebo (volčje žrelo). Drugi zopet menijo, da je bil nemara plod v maternici zaradi premalo plodne vode na tesnem in da je trajni pritisk imel za posledico nepravilno obliko lobanje. Še hujša stanja pa nastanejo, če pod takimi pogoji pritiska dalj časa katera izmed ekstremitet (končin) na lobanjo. Vendar so to samo domneve. Ker se pogosto take lobanjske nakaznosti dedujejo, vključujemo med vzročne tudi dednostne vplive.

Nepravilno oblikovane lobanje in drugi organi pa so pri živalih, ki živijo v prosti naravi, zelo redek pojav. To zato, ker živi divjad naravneje in ni v tolikšni meri izpostavljena kvarnim vplivom sodobne civilizacije. Drugič pa tudi zato, ker v prosti

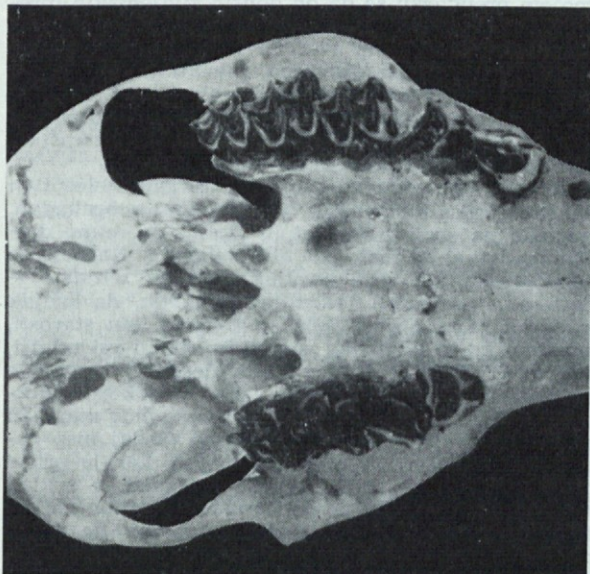

Slika 1

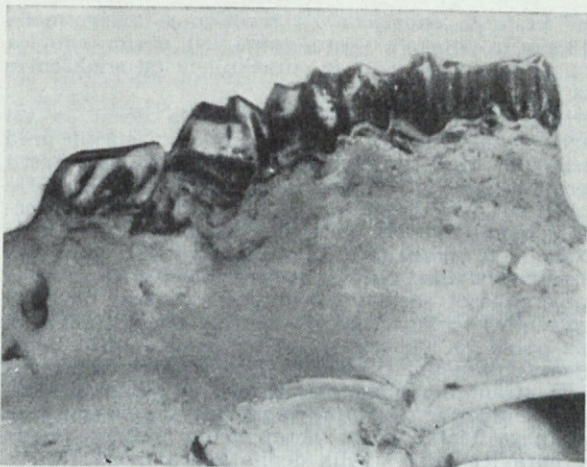

Slika 2

naravi rojeni spački zgodaj poginejo, če niso zmožni življenja. Narava uporablja pri divjadi zelo stroge mere, medtem ko pomaga nakaznemu otroku človeška znanost.

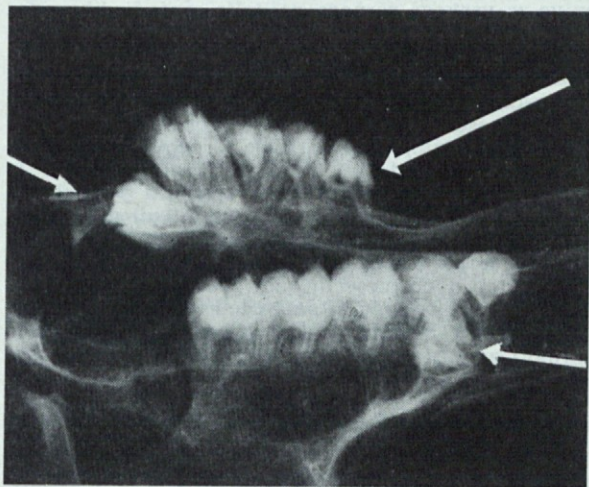
Slika 3

Slika 4

Lobanja, ki jo opisujem, ima naslednje zanimivosti: Prav gotovo je lovec uplenil srnjačka iz gojitvenega namena — trofeja ima nepravilno raščeno rogovje. Da je v drugem letu starosti, lahko doženemo po zobovju: na desni strani so izrasli že vsi kočniki, na levi pa zadnji pravkar izrašča. Desni rog je pravilen šilar, lepo bradavičast, levi pa ima na zunanji strani še manjši, ukrivljen, 7 cm dolg rožiček, ki odrašča iz kostnega nastavka. Uplenitelju se lobanja in zobovje nista zdela pravilna (sl. 1) in zato je poslal lobanjo na pregled. Žal pa ni poslal tudi spodnje čeljustnice, ki gotovo tudi ni bila brez nepravilnosti. Zanimivo bi bilo vedeti, če je tudi zunanost glave kazala nepravilnosti, npr. odklon smrčka na levo stran.

Na sprednji strani lobanje je lepo videti, da je sicer čelo kolikor toliko simetrično, da pa je nosna kost odmaknjena na levo (glej sliko 2). Opažamo tudi, da sta očesni votlini različno veliki, leva je manjša od desne. Leva meri v vodoravnem premeru 32 mm, v navpičnem 33 mm, desna pa v vodoravnem 35 mm in v navpičnem premeru 36 mm. Da je leva stran lobanje manjša od desne, opazimo, če motrimo lobanjo z nebne strani. Leva polovica zob-

Slika 5

Levo zgoraj: izraščajoči 3. kočnik — Desno zgoraj: zaostala mlečna kočnika — Desno spodaj: zametek enega ličnika

ne vrste je oddaljena od središčnice trdega neba 13 mm in poteka v skoraj ravni črti, desna polovica pa se pne v loku in je odmaknjena od središčnice 20 mm (sl. 3).

Prav zanimivo je tudi zobovje. Na desni so vsi trije kočniki in dva mlečna kočnika, ki sta tik pred izpadom. Na levi so prav tako trije kočniki (tretji pravkar izrašča!) in dva mlečna kočnika (sl. 4). Na obeh straneh imamo torej samo po dva mlečna kočnika namesto treh. V tej starosti bi morali mlečni kočniki že izpasti in bi že morali na njihovem mestu izraščati stalni trije ličniki (premolarji). Na zobovju imamo torej naslednje nepravilnosti: namesto treh mlečnih kočnikov samo po dva na obeh straneh, ki pa so še vsi v kosti (s tujko: persistentni!). Rentgenski posnetek pokaže še drugo nepravilnost: na levi strani ni nobenega zametka za stalne ličnike, medtem ko je na desni vendarle vsaj en zameetek stalnega ličnika (sl. 5). Torej imamo tudi pri prosto v naravi živečih živalih dedno nepravilnost, da določeni zobje nimajo zametkov (strokovni izraz: zobna aplazija!). Ta dednostni pojav je pri človeku pogosten, morda zaradi kvarnega vpliva civilizacije, ker je znano, da je zaradi nje človeško zobovje v regresiji (okrnevanju). Isto anomalijo opažamo tudi pri psu, verjetno zaradi njegove prilagoditve na človeka in njegovo civilizacijo. O tem sem v našem listu že pisal. O zunanji obliki glave pa žal ne morem poročati, ker mi uplenitelj ni dal potrebnih podatkov.

Ker je taka prirojena lobanjska nepravilnost pri divjadi redkost, se mi jo je zdelo vredno opisati.

»Izkušnje z mojo srnjadjo«

Pod tem naslovom podaja E. Ihm v Die Pirsch 1965-6 svoja skoraj polstoletna opazovanja in ugotovitve iz svojega nižinskega lovišča. Ker so zanimive za vsakega resnega gojitelja srnjadi, jih podajam v kratkem izvlečku: »Podlaga za plan odstrela je stvarna in čim pravilnejša ugotovitev staleža po razmerju spolov in starostnih razredov. Štetje srnjadi se da najzanesljiveje izvesti v marcu in aprilu. V teh mesecih je srnjad še v tropičih, oziroma v družinskih skupinah in srnjak z rogovjem v mahu, da jih je lahko ločiti. Tedaj še v zimski dlaki je mladiče ob vodeči srni lahko spoznati po okencu. Večkrat je pri družinici še srna mladica ali lanščak, ki mu pa doslej še ni doraslo rogovje. Starejši srnjaki se pa v tem času po postavi in moči že ločijo. V teh dveh mesecih nam posebno pomaga okoliščina, da se najlaže in najčesče srečamo s srnjadjo, če je mir v revirju in ker je srnjad v tem času najbolj zaupljiva. Ob prvem rastju gre srnjad zgozdaj na pašo in pomladno sonce jo spodbudi, da dopoldne postopa po redkih gozdih in kulturah. Tudi stari srnjaki se v tem času radi prikažejo in vedno sem imel vtis, da so srnjaki z mahastim rogovjem bolj zaupljivi, včasih celo neumno predrzni. Ne smemo pa se čuditi, če se v juniju drže na povsem drugem kraju. Vendar jih spoznamo po obliki rogovja, če smo srnjad temeljito opazovali. Vse te okoliščine je treba izkoristiti za štetje. V ta namen sem revir razdelil v dva dela in naredil skice z vrisanimi potmi, jasami, presekami, posekami ipd.

Srnica je pred poplavo pribežala iz gozda in se pustila ujeti. Ko smo jo nakrmili, sem jo izpustil in fotografiral. Janez Ferenc, Veržej

Z gozdarjem-lovcem sva prevzela vsak v eni polovici štetje in vrisavala v karto kraje, kjer sva videla in vpisovala le skrbno ocenjene tropiče ter beležila s kraticami srne, mladiče srnjačke, srnice, mlade srne in zraven morebiti še telesno moč živali. Pri srnjakih sva v nekaj potezah narisala obliko rogovja. Po enem mesecu, ko sva dokončala vsak svojo polovico, sva zamenjala, da je moj sodelavec ocenil in preštel srnjad v moji polovici in jaz v njegovi. S tem je mesec kasneje, do konca aprila, drugo opazovanje poteklo neodvisno od prvega. Tako se je po obojestranski kontroli opazovanja mogoče najbolj približati resničnemu stanju staleža, ki je edini izhod za določanje pravilnega gojitvenega odstrela. Ustrezno oziroma dopusten stalež je še vedno predmet živahnih razprav in je to povsem odvisno, če ga določa teoretik ali praktik, gozdar ali lovec. Po mojem preudarku se da ob dobrih življenjskih (prehrambenih) pogojih zagovarjati še 10 živali na 100 ha, ali povprečno 4—6 na 100 ha. Če je končno stalež uravnovešen, je treba določiti prirastek. Ta se dandanes računa 120 % od števila srn in srn mladice. Zase ga postavljam celo do 150 %, medtem ko so še pred nekaj leti računali le 80—100 % prirastka, kar je vodilo do prevelikih staležev.

Iz preteklosti vemo, da so v prejšnjem stoletju in še čez streljali srnjad s šibrami in na brakadah, neglede na spol in starost in trofeja je mimo divjačine (mesa) le malo ali nič pomenila. Kasneje je bilo lovsko pravično streljati rdečega srnjaka — šesteraka — zaradi takratnega mnenja, da srnjak šesterak more postati šele po tretjem letu starosti, medtem ko so gumbarji, šilarji in vilarji vsi mlajši, nedorasli. Zato je bilo v tistih desetletjih rogovje na splošno šibko, ker je bil izbor srnjakov negativen. Vendar je bila srnjad zavoljo pogonov nanjo in streljanja s šibrami telesno krepka. Tedaj niso poznali plana odstrela in je padlo vse, kar je prišlo pred cev. Stalež je bil seveda skromen, a srnjad telesno krepka, saj je na brakadah padla največ mlada srnjad (srne z mladiči), medtem ko so se znali starejši srnjaki po večini izmuzniti. Končno, ko je postal strel s kroglo edino lovsko pravičen in se je uvajala gojitev na znanstveni podlagi, je postalo pereče ocenjevanje na starost. To je za pra-

vilen odstrel najvažnejše vprašanje in v praksi najtežja naloga lovca. To je imelo za posledico, da je odstrel zaostajal za planom oziroma prirastkom in tako je stalež lahko prerasel določene meje in se je spolno razmerje pomaknilo v škodo srnjakov, ker je določanje starosti pri srnah še bolj kočljivo. Tako so ostale mnoge živali neodstreljene in kvarile normalni stalež.

Iz lastnih izkušenj omenjam, da prevelika gostota slabše vpliva na stalež kakor svoječasni odstrel samih šesterakov. Pri prevelikem staležu izredno hitro upada ne le telesna moč, temveč tudi moč rogovja, pa tudi prirastek se procentualno manjša, pri manjšem staležu pa večja. To je nepogrešljiv naravni regulator. Če npr. katastrofa v naravi (zima, bolezen) močno zdesetka stalež, opazimo, da ostale srne v naslednjih letih vodijo po dva in po tri mladiče. Pravilen odstrel ženske srnjadi pa je važnejši kakor odstrel srnjakov in ključ za regulacijo staleža. Zato je treba skrbeti, da ohranimo spolno razmerje 1 : 1, kajti čim več mladičev, tem prej je stalež prevelik in potem je treba na 10 srnjakov odstreliti 13 ali celo 15 kosov ženske srnjadi. Predvsem pa naj velja načelo, če odstrelimo srno, da najprej in pod vsakim pogojem mladiča. Pri tem moramo posvečati posebno pozornost starim srnam, ki lahko še pri 12 letih vodijo mladiča. Taka starost se srni lahko pozna in mladič je šibek. Oboje je treba čimprej odstreliti. Srnjak popolnoma doraste s tremi, štirimi leti, in šele potem se rogovje razvije do polne moči. Srnjak je spolno zrel v tretjem letu, medtem ko je srna plodna že v drugem letu starosti.«

M. Š.

Poslednji koraki

Ivan Drobne

Opazoval sem goro, ki je v jeseni postala zlato-rumena. Zjutraj jo je obsijalo sonce, proti večeru pa so se sončni žarki zadnji poslavljali od nje. Vsepovsod je vladal mir. Tu so samevali bori in bukev se je redčila v temnozelenem smrečju visoko v pobočju. Toda kmalu je izgubila svojo rjavo odejo in drevesa so postala siva, zavita v meglo. Prišli so zimski viharji, zaječalo je v robah in zatulilo v globeli. Veter je prinesel prve snežinke in sneg se je nabiral v kotanjah. Gora je čez noč spremenila svoje obličje. Že čez nekaj dni pa je znova zaživela. Beljava je bila na gosto prepletena s sledovi.

Tudi tisto jutro se je slepeča sončna luč razlila po pobočju in bodla v oči. Pri samotnem boru ob vznožju je slonel mlad lovec. Na tleh je ležal njegov prvi lisjak. Tudi njega je prevzela lepota vzhajajočega sonca. Gledal je, kako se žareča krogla kaže na obzorju in se pomika vedno višje. Potem mu je pogled splaval h gori, ki se mu je to jutro zdela še veličastnejša. Zdela se mu je, kot da ga vabi in izziva. Odločil se je, da se bo spoprijel z njo — toda ne sam. Ko je prišel domov, je pregovoril mlajšega brata Andreja,

da je odšel z njim. Andreju je bilo šele 14 let. Bil je visokorasel, drzen fant in tudi v njem se je pretakala lovska kri. Kljub visokemu snegu sta se hitro vzpenjala navkreber. Se majhna vzpetina in prispela sta do vznožja gore. Tu sta se ločila in starejši brat je odšel na stojišče, visoko gori pod previsno skalo, od koder je že marsikateri lovec ustrelil lisjaka. Andrej pa se je začel vzpenjati po osojni strani. Objel ga je hlad, ker semkaj niso segli sončni žarki. Ko je dosegel sredino pobočja, se je za trenutek ustavil. Zazrl se je v nevaren svet pred sabo. Niže doli je bila strmina na redko posejana s temnimi drevesi, tu pa je bil svet gladek. Ubral je ozko stečino. Sedaj se je oglasil njegov lovski rog. Toda pot je postajala vse bolj nevarna. Veter je odnesel sneg in led je tu in tam pokrival kamnito pobočje. Večkrat mu je nevarno spodrsnilo, a vsakokrat se je še pravočasno ujel. Pot ga je zelo utrudila. Prišel je do previsne skale in se ustavil. Pred sabo je imel najnevarnejši del poti. Pred njim je bila skoraj dva metra široka drča in zbal se je, da je ne bo zmogel; preveč je bil izmučen. Da bi se vrnil pa še pomislil ni. Nabiral je moči, da bi jo preskočil. Ko je tako slonel na skali, je pomislil na topel dom in na mater, ki ga je rotila, naj ostane doma. Toda drzen kot je bil, se je prav zato, ker mu je branila, podal na nevarno pot. Hotel je kljubovati materi in goram. In sedaj je tu, visoko v gori med drčami in previsi, ter trepeta od mraza in napetega pričakovanja. Toda njegova kljubovalnost in bratova strast sta ga zapeljali na lov na lisice. Končno se je odločil in skočil — premalo, da bi dosegel nasprotni rob drče. Nevarno je zanihal in hlastnil za oporo. Zakričal je in padel v drčo. Njegovo telo je hitro polzelo navzdol in nohti so se mu zadirali v led. Glava mu je udarila ob skalo in izgubil je zavest. Še nekaj metrov in njegovo mlahavo telo je padlo čez previsno skalo in topo udarilo v previs. Nova bolečina mu je vrnila zavest. Toda ni se mogel ustaviti. Obraz se mu je spačil od groze ter strahu in znova je izgubil zavest. Njegova glava je udarjala zdaj v levi, zdaj v desni rob drče. Ledeni okruški so se kotalili za njim. Tam, kjer se drča razširi in postane položnejša, se je njegovo telo ustavilo in tu je obležal krvaveč in brez moči. Nogi sta bili zlomljeni in nohti, s katerimi se je skušal ustaviti, so bili obrušeni do mesa. Iz rane na glavi je temna kri počasi odtekala in se nabirala v majhni kotanji.

Ko je brat slišal krik, je takoj zasluhlil, kaj se je zgodilo. Puško je vrgel na hrbet in se začel hitro vzpenjati navkreber. Ni mu bilo mar nevarnosti. Kmalu je prispel pod previsno skalo, kjer je pred nekaj minutami stal Andrej. Ko je pogledal v drčo, so se mu zašibila kolena. Krvavi sled je nemo pričal, kam je izginil Andrej. Zakričal bi, a v grlu ga je dušilo. Hitro se je začel spuščati ob drči navzdol — vseeno mu je bilo, če se

pobije. Njegove oči so iskale brata. Zagledal ga je šele v vznožju gore in oči so se mu zameglile. Ko je prišel k Andreju, je snel puško in jo vrgel v stran. »Prokleta železo! Da bi te nikoli ne vzel v roke. Koliko si jih že zapeljalo in ugonobilo!« je mrmral. A začel je misliti razsodnejše. Nesreče je kriv on! Pokleknil je k bratu in tanka koprena mu je legla na oči. Obrnil mu je krvavečo dlan in potipal žilo. Še je utripala — torej še živi, ga je preblisnilo. Hitro ga je obvezal, si ga naložil na ramena in ga previdno nesel v dolino, zavedajoč se bolečin, ki mu jih je povzročil. Zlomljeni nogi sta mlahavo viseli proti tlem in za njima je ostajal krvavi sled. Ko ga je prinesel v dolino, so ga hitro odpeljali v bolnico. Sam pa se je s trudnim korakom vračal nazaj po sledi. Čim bolj se je bližal usodnemu mestu, tem bolj se mu je ustavljal korak. Na duši je čutil težo krivde. Prišel je na usodni kraj in se ustavil. Zazrl se je v kamnito obličje in s trudnim glasom rekel: »Gora, danes si veliko terjala. Sedaj razumem, kako te zaboli, ko na tvojem pobočju jekne strel in se mrtvo truplo skotali po strmini.« Potem je pobral puško in počasi krenil proti domu.

Andrej ni nikoli več uzrl gorà, ker je naslednji dan umrl. Njegovo mesto v šoli je ostalo prazno. Skozi okno je posijalo mrzlo zimsko sonce na prazen stol, kjer je še prejšnji dan sedel Andrej. Škoda, bil je dober fant.

Lovski čuvaj na Pokljuki l. 1930, Prezelj z Gorjuš

Poklicni lovec — včasih

Franc Eržen

V svojem udejstvovanju kot poklicni lovec sem bral že mnogo člankov o poklicnih lovcih. Da noben pisec teh člankov ni bil poklicni lovec, bi sklepal iz tega, da so vsi obravnavali poklicnega lovca le v tem, kakšen da mora biti, kaj vse da mora znati, da mora biti krepke postave, neutrudljiv, neobčutljiv, potrpežljiv in uslužen v vsakem oziru in v vsakem času, skratka, človek brez živcev — nikoli pa noben pisec ni opisal druge plati njegovega življenja.

Že nad 25 let sem poklicni lovec, pa bi rad povedal, kako se je nekoč godilo poklicnemu lovcu Lojzetu, ki je imel vse te lastnosti. Lovski gosti jih zelo cenijo, zraven pa večkrat pozabljajo, da je tudi poklicni lovec le človek.

Lojze je imel svojo službeno postojanko v precej odročni dolini, kamor so lovski gosti prihajali le peš ali kvečjemu s konjsko vprego. Telefona, ki je danes skoraj moda, še ni bilo. Lepega novembrskega dne prinese sel z gozdne uprave obvestilo, da pride zvečer generalni direktor M. S., ki naj ga Lojze počaka pri Kovškem znamenju. Generalni sme ustreliti dva Ia gamsa, poleg tega pa lahko vse, kar je potrebno odstreliti. Po dolgi uri potrpežljivega čakanja je Lojze zaslišal ropot koleslja in preden je zagledal vozilo, mu je veter prinesel v njegov občutljivi nos oblak raznih toaletnih dišav. Po kratkem pozdravu je koleselj nadaljeval pot tako, da sta ga Lojze in voznik opirala, da bi obvarovala gosta pred morebitno hladno kopeljo v potoku. Pred logarnico je generalnega čakala Lojzetova žena Liza z leščerbo. Medtem, ko sta Lojze in voznik Peter znosila prtljago v podstrešno sobico za goste, je gospodinja Liza pripravila večerjo. Kmalu po večerji so si voščili lahko noč, ker je bilo drugo jutro treba rano na noge in debeli dve uri strme hoje do lovske kočje in do gamsov. Budilka je zahreščala ob štirih in Lojze je potem nekajkrat trkal na vrata gostove sobe, da ne bi mudila. Nazadnje je moral v sobo in prižgati luč, da je spravil trudnega gosta pokonci. Potem je Lojze skoraj celo uro ves na trnjih stopical po hodniku pred sobo. Končno se je generalni le pojavil, opravičujoč se, da je moral v nahrbtnik zložiti najpotrebnejše, kar skromen lovec pač na lovu potrebuje. Medtem ko je gost izdatno zajtrkoval, je Lojze stopil po pripravljeni nahrbtnik. Nemalo se je začudil nad težo nahrbtnika z »najpotrebnejšim«, kar je premogla direktorjeva tovarna. Po zajtrku sta krenila proti Dolski koči, Lojze spredaj s svojim in gostovim nahrbtnikom, generalni za njim z mavzerico čez rame. Počasi sta se pomikala v strmino in od časa do časa postala, da je generalni izpuhal nekaj tovarniškega dima, več pa cigarne. Sredi pota se je gost začel jeziti nad slabo stezo, ki je komaj za gamse. Če Lojze ne bi vzel še njegove puške, ne bi mogel sopsti v breg. Uslužni lovec je poleg puške prevzel še suknjič, da bi se gost preveč ne znojil. Luna je že zdavnaj zlezla za vrhove in so se najvišjih grebenov že priželi sončni žarki, ko sta prišla do lovske kočje. Lojze je brž zakuril v gašperčku ter svojo preznojeno srajco obesil nad peč. Ko je generalni to videl, se je široko zarežal in pripomnil, da ga veseli, ker se tudi Lojze znoji, čeprav je treniran na take kozje

steze, na kakršne on, generalni, seveda ni. Medtem je gost razvezal zajeten nahrbtnik in izvlekel zavoj s tremi srajcami, oblekel svežo, čezno potegnil volneni jopici, si nadel suknjič in čez vse oblekel s kožuhovino podložen površnik, ki ga je potegnil iz nahrbtnika. Za tem je na usta nastavil trebušasto čutaro s konjakom in nekajkrat krepko potegnil ter jo postavil na polico za naslednje dni. Koča se je kmalu ogrela in topel čaj se je obema prilegel. Po prigrizku je generalni jel prazniti svoj »skromni«
nahrbtnik, ki je bil videti brez dna. Razen prej izvlečene obleke in čutare je izvalil na dan par težkih okovank, šest parov nogavic-dokolenk, copate, tri brisače, več kosov mila, razne pomade in olja, ščetko za zobe in za brke, tretjo za plešo, dve nočni srajci, dva aparata za britje z zbirko raznih britvic ter za vsak primer kake nezgode nekaj parov spodnjih hlač. Lovski pribor pa je sestojal iz dveh daljnogledov 10×50 in 15×60 , dveh strelnih daljnogledov $4 \times$ in $6 \times$, fotografskega aparata s številnimi objektivni in teleobjektivom. Na dnu nahrbtnika je bila zaloga živil z ducati raznih konzerv ter troje parov volnenih nogavic, v vsaki pa steklenica piva — po mnenju generalnega — neobhodno potrebnih za prebavo konzerv. Lojze se ni več čudil, kaj ga je po poti tako kruto vleklo k tlom. Po odmoru in okrepčilu sta odšla v tako imenovano Potoško jamo, kjer so gamsi doma. Kmalu se je na robu jame pojavila koza vodnica s tropom, za njim se je pa na navpični škrbini pokazal močen kozel. Lojze je brž primaknil daljnogled in pripomnil, da ni slab. Poleg njega je že počilo, da se je nemalo ustrašil, misleč, da je generalnemu strel ušel. Ta pa je zamrmral: »Je že moj!«
Lojzetu je zaprlo sapo in brez besede je zlezal do gamsa, ga iztrebil in privlekel do gosta. Ta ga niti ni pogledal, komaj da je vzel cretovo vejico in vprašal, kam bosta šla še po drugega in še po kakega za odstrel potrebnega. To se je uprlo celo potrpežljivemu Lojzetu in je pri sebi sklenil, da generalni ne bo več take kaše pihal. Hodila sta še več dni po lovišču, a la gamsa ni bilo na spregled, komaj da je uplenil še slabotnega kozleta. Potem si je Lojze spet oprtal preostalo prtljago in oba gamsa ter spremil generalnega do Kovškega znamenja, kjer je čakal Peter s kolesljem. Gost je podal Lojzetu odišavljeno roko in mu za uplenjenega lepega kozla obljubil lep spominček, ko zopet pride...

Fazanerija Vurberg letos že drugič poplavljena

Fazanerija Vurbeg obstoja že vrsto let, vendar je dosegla v letošnjem letu tako po količini kot po kvaliteti najboljše rezultate, zahvaljujoč dodatnemu vlaganju sredstev in nadpovprečnemu trudu članov upravnega odbora in osebja fazanerije. Toda izjemen ni samo uspeh gojitve v tem letu, izjemne so tudi naravne katastrofe, ki so že drugič zadele fazanerijo v tem letu. Drava je že drugič preplavila celotno področje fazanerije in povzročila občutno škodo, ki pa bi bila še neprimerno večja, tako v materialnem kot gojitvenem pogledu, če ne bi osebje fazanerije s skrajno požrtvovalnostjo pod najtežjimi pogoji reševalo najprej divjad in naprave fazanerije, šele za tem pa svojo osebno lastnino, ki ji podivjana Drava prav tako ni prizanesla.

Ostanek matične jate — zadaj levo

Ko je pričela 1. 8. ob 8. uri zvečer voda naraščati, je fazanerist Jože Vajda, sledeč izkušnjam iz prve poplave, pričel s člani svoje družine dvigati umetne koklje na kole, približno 1 m visoko nad zemljo. Medtem je voda neprestano naraščala in dosegla sredi noči že 60 cm. Do pasu v vodi so delo nadaljevali ter uspeli rešiti večji del osnovne jate, medtem ko so ostanek izpustili, da se je rešil, kakor je vedel in znal. Okrog 22. ure je zmanjkalo toka, kar je povzročilo pogin okoli 500 kebekov. Fazanerist je skušal rešiti nastali problem tako, da je prenesel večji del, ca. 3000 kebekov, v stanovanjske prostore in na podstrežje. Neprestano naraščajoča voda je medtem dvignila nekaj kokelj s kolov in jih odnesla. Zaradi hitrega toka vode ni bilo mogoče fazančkov v teh kokljah rešiti in po pripovedovanju fazanerista Vajde mu je vpitje fazančkov, ki jih je zalivala voda, najbolj seglo v srce. Borba z vodno stihijo, ki je odnašala vse, kar ni bilo močno pritrjeno, je bila huda, zlasti še zaradi teme.

Vajda in njegovi prav gotovo še dolgo ne bodo pozabili te noči, v kateri je voda uro za uro naraščala. Nekateri trenutki so bili prav dramatični, npr. ko je tok prinesel ogromen izruvan topol, ki je grozil, da bo potegnil za seboj še tisto, kar voda sama ni odnesla. S skupnimi naporii ga je uspelo preusmeriti.

Zrtve povodnji

Rešeni fazani

Voda je naraščala še naslednji dan do opoldne, ko je dosegla in zalila stanovanjske prostore v zgradbi fazanerije, tako da je bilo treba seliti kebkice iz sob na podstrežje in šele potem se je požrtvovalna družina fazanerista Vajde lotila reševanja svojega premoženja, ki je utrpelo dokajšnjo škodo.

Celotna škoda na fazaneriji znaša preko 3 000 000 dinarjev.

Ko se je voda umaknila, se je pokazala dokaj žalostna slika: celotno področje fazanerije zablateno, prevrnjeni in nakopičeni inventar, kot ga je voda odložila na bližnjem drevju in grmovju ter povsod poginuli fazani.

Zaradi poplave je utrpelo mnogo škode celotno področje nižinskega dela lovišč fazanerije in sosednjih lovskih družin, na katerem je voda izbrisala skoraj celoten stalež fazanov, zajcev in mlade srnjadi, uničila pa tudi vzorno obdelana polja za divjad. Škode ni mogoče oceniti, saj so bili to najlepši in najbolgatejši deli nižinskih lovišč pod Mariborom, namenjeni zlasti za lovski turizem.

Besedilo in slike:
Vojko Podgornik

Požrtvovalni fazanerist Vajda pripoveduje o uničenju mnogih za izpusit godnih fazanov

Eucoleus aerophilus — zajedavec iz dušnika lisice

J. Brglez in H. Hribar, Institut za zoohigieno
in patologijo divjih živali

Pri rutinski raztelesi lisice iz okolice Rižane v začetku letošnjega leta smo v gornjem delu dušnika pod samo sluznico odkrili nekaj svedrasto zvitič črvov — zajedavcev. Faunistične preiskave so odkrile, da gre za vrsto *Capillaria*, ki jo s strokovnim imenom imenujemo *Eucoleus aerophilus* Creplin (1839). Zajedavec je že dolgo poznan. Pri zoološki sistematiki so ga različno uvrščali, zato ni čudno, da ga poznamo pod več imeni. Nekatera najvažnejša imena bomo omenili. To so *Capillaria aerophila* (Creplin 1839, Railliet 1915), *Trichosoma aerophilum* (Creplin 1839) in druga. Zajedavec je geografsko zelo razširjen. Našli so ga v Severni Ameriki, po vsej severni in srednji Evropi (Nemčija, Avstrija, Češkoslovaška, Rusija in drugod).

Zajedavca lahko najdemo pri vseh mesojedih in tudi pri nekaterih drugih divjih in domačih živalih. Njegovo nahajališče so dušnik, manjši dušniki, pljučka in obnosne votline glave. Razen pri lisici, srebrni lisici, volku, psu in mački, so zajedavca našli tudi pri kunah (zlatica, belica) in še nekaterih živalih. Zajedavec je v prirodi zelo razširjen in dokončno še ni znano, kateri je tisti gostitelj, pri katerem zajedavec najbolj pogosto živi in ki pomeni rezervoar za invazije v druge živali.

V zadnjem času se v svetu pripisuje vedno večji pomen omenjenemu zajedavcu zaradi škod, ki jih povzroča rejcem kožuharjev. V nekaterih rejah dragocenih kožuharjev pomeni omenjeni zajedavec pravo katastrofo. Ni čudno, da bolezen in zajedavca danes dobro poznamo, poznamo pa tudi načine širjenja, njegov življenjski krog in ukrepe za preprečevanje škod.

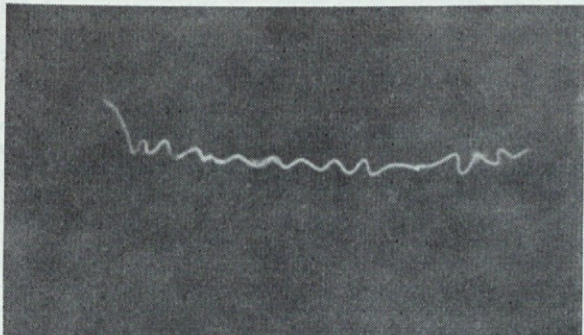
Lovce bo morda zanimala bolezen tudi zaradi tega, ker se z imenovanim zajedavcem lahko invadirajo nekatere pasme lovskih psov, ki jih uporabljamo pri lovu na določene vrste divjadi.

Razen opisa zajedavca in opisa poteka in znakov bolezni prilagamo tudi sliko dušnika lisice, zajedavca samega in jajčeca zajedavca. Jajčeca so po svoji obliki in zlato rumeni barvi značilna.

Omenjeni parazit je dlaki podoben črv, samec je manjši od samice. Samec je dolg okrog 25 mm, samica do 35 mm. Zajedavec ima blede, mlečno belo barvo. Svedrasto zviti zajedavec si je izbral za svoj življenjski prostor dihala in sicer zračne prehode in obnosne votline. V večini primerov najdemo pri gostitelju številne zajedavce. Pri množični invaziji najdemo zajedavce tudi v manjših dušnicah v samih pljučih. Če so zajedavci množično napadli svojega gostitelja, potem najdemo močno spremenjene vse tiste organe in njihove dele, kjer so se zajedavci vgnedili. V takšnem primeru odebeli sluznica, postane robata, nepravilno nabrana, pokrita je z vnetimi proizvodi in sluzjo, na njej lahko najdemo številne zajedavce in njihova jajčeca, epitelne celice in krvničke. Zaradi obsežnih sprememb invadirane živali težko diha, pri tem slišimo žvižgu podobne zvoke. Živali diha, s široko odprtimi ustmi, dihanje je hitro in površno. Invadirane živali se hitro utrudijo pri teku, opažamo spremembe na dlaki, ki izgublja svoj naravni lesk in redno opažamo izcedek iz nosu. Ponavadi se takšnemu stanju priključijo še

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Jajčece zajedavca (vse povečano)

bakterije in celo plesni, pride do obsežne pljučnice in do pogina večjega števila živali.

Kakor drugi zajedavci iz rodu *Capillaria*, tako se tudi omenjeni zajedavec razvija brez posredovalca ali vmesnega gostitelja. Jajčece zajedavca ima limonasto obliko z izraženimi poli, je značilne zlato rumene barve. V njem se razvije invazijska ličinka, ki pa jajčeca ne zapusti. Takšna ličinka je v jajčecu zaščitena pred škodljivimi zunanji vplivi, zato je njena življenjska doba izredno dolga. Ohrani sposobnost, da invadira novega gostitelja tudi po več mesecih in celo letih. Novi gostitelj mora jajčece na stopnji invazijske ličinke požreti med hrano, da bi se v njem razvil nov zajedavec. Po desetih dneh, ko je gostitelj požrl jajčece, že najdemo mladega zajedavca v pljučih, kamor je prišel po krvnem obtoku, ličinka pa se potem prebije v pljučne mešičke in od tam pride na mesto, kjer se zarije v sluznico dihal ali celo aktivno pride do sluznice obnosnih votlin. Po 40 dneh že prične izločati jajčeca, ki jih gostitelj skupaj z vnetimi proizvodi izkašlja in požre. Jajčeca pa lahko najdemo tudi v nosnem izcedku. V prvem in drugem primeru pridejo jajčeca v zunanji svet, vendar najbolj pogosto z iztrebki gostitelja.

Pljučna kapilarioza je bolezen kotlov. V vlažnih kotlih in rovih, kjer lahko najdemo nekatere gostitelje, se jajčeca kopičijo in kmalu dozore. V razmerah, ki vladajo v rovih, najdemo številna jajčeca na ležišču, ložu, na tleh, na hrani, na dlaki živali in drugod. Živali raznašajo jajčeca mehanično in tako

pridejo tudi na površino hrane, ki jo zveri uživajo. Na tak način se sklene življenjski krog zajedavca. Mladiči se invadirajo že v prvih tednih življenja, če ne prej pa takrat, ko prično jemati hrano. Število jajčec se kopiči in ni čudno, da se bolezen tako razširi v kratkem času.

V sodobnih gojitvah za vzrejo kožuharjev upoštevajo vse preventivne ukrepe, da se bolezen ne širi med dragocenimi živalmi. Rešitev je, da držimo živali na mreži in da skrbimo za dobre zoohigijske pogoje.

V epizootološkem pogledu so za širjenje bolezni nevarne tiste živali, ki so slabo invadirane. Pri njih ne opazimo zunanjih znakov bolezni, vendar jajčeca neprestano izločajo in okužujejo okolico.

Tiste živali, pri katerih je slika bolezni močno izražena, je najboljše odstraniti, da bi se s tem izognili vedno novim virom okužbe. S pomočjo rednih preiskav je bolezen možno pravočasno odkriti.

Po lovskem svetu

Čez Kirgizko stepo

Srečko Lapaine

(Konec)

Popoldan smo se poslovili od lepe reke Išim, ki nas je tako dolgo spremljala. Reka tukaj zavije ostro proti severu, mi pa smo nadaljevali pot proti zahodu. Ker smo z obhodom močvirja in prehodom reke zgubili več ko štiri ure, nismo ta dan naredili 50 km poti, sem svoje ljudi opozoril, da varčujejo s hrano. Sredi junija smo in uživamo najdaljše dni. Zato nas pa podnevi silno muči vročina. Ob svitu smo bili že zopet na potu. Ker nismo prišli prej do vode, smo se do pol enajste ure pomikali naprej, preden smo dospeli do potočka. Okoli desete ure smo doživeli prvo fatamorgano. Na levi strani naše poti so se pokazala jezera tako naravno, da sem že mislil opozoriti Beljajeva, da gremo tja. Ker sem pa videl, da se iz teh jezerc dvigajo drevesa, podobna našemu nagnju, sem vedel, da je privid. Tako naravna je bila prikazen vse pokrajine, da ni čudno, če koga prevara. Drevo je bilo namreč v vsej kirgizki stepi le eno in to stari karagač, drenasto drevo južno od Akmolinska. Med dopoldanskim pohodom me je Ivan opozoril na družinico dropelj, ki pa niso vzdržale in tudi svizčeve razvaline so bile prazne. Tomaž je zopet prinesel iz potočka ribe, a zgolj nekaj drobca. Popoldan mora nekaj pasti, sicer bo za naslednje kosilo le krompir in prepečenec s čajem. Nikdar nisem mislil, da bo prehrana za ljudi v stepi tako pereč problem. Popoldan smo še ob hudi vročini nadaljevali pot. Hoteli smo nekako nadoknaditi zamudo prejšnjega dne. Uplenil sem dve stepni kokoški in dve droplji – mladiči. Tako smo bili za dva dni preskrbljeni z mesom. Za svizci smo zastoj stikali. Zvečer smo se utaborili pri majhnem jezeru. Tomaž je ugotovil, da v jezeru ni rib. Zjutraj smo, kakor vedno, brez zajtrka nadaljevali pot. Ta dan je zopet Irtiš imel svoj lovski dogodek. Dvignil je volka, ki pa se mu je kmalu odtegnil, ker je hitrejši.

Avtor Srečko Lapajne s svojimi ljubljenci

Opoldan smo ob jezeru zopet gledali fatamorgano. Vročina je bila vsak dan hujša, žal nisem imel termometra. Tudi v tem jezercu ni bilo rib. O svojem koledarju nisem več siguren in bo treba pravi datum ugotoviti v Orsku. Ta dan ni bilo ne rib in ne divjačine. Zjutraj sem zgrešil dva zajca, kar sicer ni bila moja navada.

Ko gledam naše konje, kako se v opoldanski vročini hladijo v jezeru in kako zdravi in okrogli so, sem kar zaljubljen v tabun. Res, da postaja kovilj zaradi hude vročine kar ožgan in trd, ker pa je Beljajev nakupil v Semipalatinsku samo do 6 let stare konje z zdravim zobovjem, so tudi tej trdi stepni travi kos. Zvečer skoraj pri temi smo bili zopet pri potočku. Rib Tomaž ni lovil. Tudi midva z Ivanom sva se vrnila prazna. Kuhinja je bila za ta dan še založena. Posebno nam je ugajalo, ko smo dobili zvečer vsak po dva pečena krompirja in čašo mareličnega kompota. Tudi komis nam je bil v dobro podporo. Zjutraj smo ugotovili, da se potoček vije v naši smeri naravnost proti zahodu. To mi da misliti, da smo že zapustili bazen Išima in da se bližamo reki Tobol. Ko smo okrog devete ure prekoračili majhen breg, smo v naše veliko začudenje zagledali 5 kirgizkih šotorov, postavljenih ob bregu potočka. Utaborili smo se nedaleč od aula in Beljajev je zopet takoj stopil v akcijo obveščevalca. Ko se je po polurnem pogovoru z gospodarjem aula vrnil, je povedal, da je bil aul namenjen, kakor vsako leto, da preko pomladi in poletja tabori po stepi. Prišli da so daleč od juga iz plemena Adajevcev, ko jim je pred 14 dnevi nenadoma zbolel gospodar in se še do danes ni popravil. Zato so se ženske odločile, da taborenje ustavijo in ostanejo na mestu, dokler gospodar ne ozdravi. Zato sva se z Beljajevim napotila ponovno h Kirgizu in s seboj sem vzel tudi našo popotno lekarno, ki mi jo je pred odhodom dal prof. Junkers in katere do tod sploh nismo rabili. Po simptomih boleznih sem sklepal, da ima Kirgiz malarijo. Dal sem mu v prevreti vodi kinin, nato

še dva antipirina in z Beljajevim sva se zaenkrat poslovila.

Po kosilu, ko smo dremali pod našo ponjavo, pride iz jurte Kirgizka, ki mi je dopoldne prinesla vodo za zdravila in mi sporoči prošnjo gospodarja, da ga še enkrat obiščeva, preden odpotujemo. V jurti naju gospodar razveseli z izjavo, da mu je znatno bolje in da so bolečine v glavi popustile. Ker sem imel kovček z zdravili s seboj, sem mu izročil več porcij kinina in 10 tablet antipirina z navodilom, kako naj zdravila uporablja. Plačilo zdravil sem seveda odklonil, pač pa prosil, če nam proda tri ovce, ker smo v veliki stiski s hrano. Takoj je naročil pastirju, da nam prižene v taborišče najlepše spitate živali. Ko vprašam Kirgiza, kaj sem za živali dolžan, mi odgovori, da prav toliko, kolikor je on plačal meni za zdravljenje in zdravila. Ko sem mu omenil, da hitimo, ker nam primanjkuje hrane, nas je vse povabil in ženskam naročil, da pripravijo za 10 ljudi dobro večerjo.

Beljajev je dobil od Adajevca dovoljenje in je do večera s sinom česal kamele in koze, tako da je do večerje natlačil dve vreči s puhom. Z Beljajevim sva večerjala pri gospodarju v jurti, ostalim osmim so ženske znosile bogato večerjo v naše taborišče. Med večerjo nam je Adajevce natančno opisal našo nadaljnjo pot. Posebno važni so nam bili podatki do Naurzumskih jezer, ker je bila nadaljnja pot Beljajevu že znana. Preden sem se od gostoljubnega gospodarja poslovil, sem znatno izpraznil svojo popotno lekarno.

Kasneje sem od naših pastirjev zvedel, da je bil naš gostitelj eden najbogatejših Kirgizov Adajevskega plemena. Kirgizija se deli na Veliko ordo in Malo ordo, Adajevsko plemo in Kara Kirgize.

Z zoro smo bili že na poti in sledili smo dva dni našemu potočku. Tretji dan, ko je tok zavil proti severu, smo se poslovili od njega in nadaljevali pot, kakor nam jo je opisal Adajevce. Tomaž je imel dva nova potnika, dve ovci na vozu, ker ne zdrže hitrega konjskega koraka in ne zmorejo dnevno več kakor 20 km. V teh treh dneh sta se nam rodila še dva žrebčka, da smo imeli osmero naraščaja. Tudi droplje so se pojavile v večjem številu in naleteli smo na dobro zasedene svizčeve butane. Mene je volja do lova minila, odkar smo bili preskrbljeni s hrano. Še pet dni je minilo, preden smo prišli do prvega Naurzumskega jezera. Medtem sta se ožrebili še dve kobili in tabun je narastel na 310 glav.

Okrog prvega velikega jezera so imeli Kirgizi svoje zimovke (zimovališča). Tukaj je bilo 5 aulov, a so bili skoraj prazni, ker je bil čas taborjenja. Ostali so doma samo starčki, da so čuvali posejana polja. Ta polja je bilo treba obvarovati pred požrešnimi gosmi, ki jih je bilo na jezerih na tisoče. Ker so pa bili Kirgizi zaradi upora leta 1905 popolnoma razoroženi in je bilo vsako nošenje ognjestrelnega orožja prepovedano, so v aulih ostali starci in preganjali gosi s stalnim zasledovanjem na konjih. Če so prepodili gosi z enega konca njive, so sedle na drugi konec in tako so se jezdeci podili za gosmi od zore do mraka; gosi pa so jim vseeno delale veliko škodo. Ko smo se utaborili v bližini zimovke in so Kirgizi videli, da smo oboroženi, so nas takoj poprosili, naj postrelimo nekaj desetih gosi, da bi jih na ta način prepodili.

Raznih močvirnih ptic je bilo na jezeru res toliko, da je bilo ves dan slišati v zraku krik gosi, rac, žerjavov, čapelj in drugih povodnih ptic. Ker bi tudi nam nekaj gosi koristilo za hrano, sva se z Nosačevim odločila, da ugodimo prošnji Kirgizov. Ker gosi niso bile nič plašljive, sva prve strele oddala na 20 korakov in šele, ko je ležalo ob robu polja že 8 gosi, so se ostale dvignile in odletele, ne na drugi konec njive, ampak na jezero.

Koliko je bilo tam gosi, se ni dalo ugotoviti; vse-kakor nekaj stotin. Na jezeru so se gosi strnile v veliko gručo in Nosačev je z uspehom streljal vanjo. Po nekaj streljih so se gosi zopet dvignile in pustile na vodi tri mrtve. Odletele so najbrž na sosednje jezero. Velikih jezer je bilo 5, majhnih pa nešteto. Kirgizi so se nam na vse načine zahvaljevali, ker smo jim vsaj začasno pregnali nadležne ptice. Vprašali so nas, če morda kaj rabimo, ko smo že tako dolgo na poti. Pred odhodom so nam prodali prav poceni 10 kg prosa, ker nam je krompirja že zmanjkalo.

Ko smo se popoldan odpravljali od prvega jezera, nam je stari Kirgiz povedal, da imamo do Orska še pet ali šest dni poti. Tudi Beljajevu je bila pot znana in potovali smo brez vsakih težav. Konji so bili v odlični formi, ljudje dobro razpoloženi in hrane smo imeli dovolj. Gosi smo še v zimovki spekli, iz prosa pa so nam naredili nekaj velikih hlebov kruha. Vročina je bila vsak dan hujša, saj smo bili že v začetku julija. V zadnjih dneh so se ožrebile še tri kobile. Torej 13 glav naraščaja. Bliža se konec našega potovanja in kraj postaja že tudi meni znan od preteklega leta, ko sem bil v Orsku načelnik mongolske ekspedicije in sem mnogo potoval po stepi. Vse skrbi so bile za meno, saj sem bil dolgo v dvomu, da li se mi bo prehod čez ogromno stepo posrečil.

Ko smo se zadnji dan premaknili, smo imeli do Orska le še 10–15 km. Čredo smo vodili ob reki Or, ki nas je pripeljala naravnost na Konjski zavod, kjer sem pred letom imel svojo glavno pisarno. Upravnik Zavoda Akulov, moj bivši uslužbenec, me je že nekaj dni pričakoval, ker sem mu sporočil, da bom najbrž med desetim in petnajstim julijem dospel do Orska. Na koledarju je bil zapisan 11. julij. Konje smo pustili pod varstvom Nosačeva in Kirgizov ob reki Or, kjer smo že prejšnje leto zgradili veliko konjsko napajališče. Tu so se konji počutili izredno dobro.

Z Beljajevim sem se napotil v pisarno Zavoda, kjer me je vzradoščeni Akulov kar objemal. Zvečer sem pri Akulovu legel v sobo, ki sem jo imel pred letom dni. Nisem takoj zaspal in premišljal sem o našem dolgem dvomesečnem potovanju ter se zahvaljeval mojemu Beljajevu in Nosačevu, možema, ki sta največ pripomogla, da se je vse srečno končalo. Beljajev je bil res nadvse skrben in vzoren vodnik tega dolgotrajnega pohoda.

Nosačev, moj orenburški kozak, je živel samo za konje in uganka mi je bila, kdaj je spal, ko je bil vse noči s pastirji pri konjih. Z železno roko je vodil tabun in njegovi volji se ni dalo upreti. Velika prijatelja sta bila z Nurahunom. Triinšestdeset dni je trajal pohod in niti enkrat ni prišlo do trenja med ljudmi in v mnogih nevarnostih ni nihče kakorkoli odpovedal.

Drugo jutro me je Akulov odpeljal v mesto Orsk in moj računovodja iz prejšnjega leta, sedaj na tajništvu za notranje zadeve, je oskrbel z obilno hrano mojih 10 lačnih ljudi.

In končno smo si ginjeni in poslednjič segli v roke.

Divje race na Danskem

Danski inštitut za lovstvo je v zadnjih desetih letih umetno vzredil 5236 divjih rac-mlakarič, ki so bile po obročkanju spuščene. Ugotovljeno je bilo, da niti ena od njih ni odšla daleč od mesta izpustitve. Skoraj 80 % se jih je zadrževalo v krogu s premerom pet kilometrov.

To je najboljši dokaz, da je umetna vzreja divjih rac zelo rentabilna.

B. K.

Zaščita roparic v ZDA

Zaradi velikega števila lovcev v Združenih državah Amerike in zaradi »pomanjkanja« drugje divjadi se je v zadnjih letih nevarno znižalo število roparic. Približno šestdeset vrst različnih roparic se po sporočilu federalnega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo nahaja pred popolnim iztrebljenjem. Predvidena zaščita določenih vrst roparic se bo v bodoče uveljavila z opuščanjem nagrad, ki so jih prejemale uplenitelji roparic. Neki član ameriškega Kongresa je ob obravnavi osnutka tovrstnega zakona pred Kongresom izjavil, da je bilo mnenje o popolnem iztrebljenju roparic, kot pogoju za velik stalež koristne divjadi, zmotno.

Izkušnje so torej potrdile pravilo, da imajo roparice, v primernem številu seveda, popolnoma jasno odredeno vlogo biološkega regulatorja in so torej pogoj za zdravo divjad.

B. K.

Proučevanje zajcev na Poljskem

Že od leta 1959 se v nižinskih loviščih, ki jih upravlja lovska zveza Poljske, vršijo temeljita proučevanja zajcev. Periodično se vsako leto od novembra do januarja izvrši tako imenovani sanitarni odstrel. Dosedanje raziskave so dale nekaj pomembnih podatkov o zdravstvenem stanju, odnosu spolov, starostnem razmerju in teži zajcev. V obdobju od leta 1959–63 je bilo podrobno pregledanih 3120 zajcev. Ugotovljeno je bilo poprečno spolno razmerje 1 : 1. Zanimivejši pa je pregled starostnega razmerja:

	Mladi zajci	Zajci starejši od 1 leta
1959/60	40,1 %	59,9 %
1960/61	32,4 %	67,6 %
1961/62	29,8 %	70,2 %
1962/63	26,2 %	73,8 %

Tri četrtine pregledanih zajcev je bilo dobro hranjenih, četrtna, zlasti iz zapoznelih legel, pa slabše. Rezultati kažejo, da je stanje zajcev na Poljskem zadovoljivo in da biotop ustreza vsem zahtevam sodobne gojitve divjadi.

B. K.

Vidra

Foto B. Krže

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Grenki spomin na svetlo noč

Kakor vsako leto, tako me je tudi v letošnjih svetlih januarskih nočeh obšel spomin na noč, od katere je minulo 33 let.

Ker je bila noč zame domala usodna, sem se odločil, da o tem le enkrat povem lovcem in to v obliki opozorila. Predvsem pa zaradi tega, ker se danes zopet nekako priporoča lov na roparice v svetlih zimskih nočeh.

V 18. letu starosti sem namreč na vse načine preganjal takratne čase brezposelnosti. To je bil tudi vzrok, da sem kljub prirojeni žilici zaradi pomanjkanja sredstev nisem mogel aktivirati v takratne lovske vrste. Pokojni oče pa je takrat zavoljo bolezni že tudi odložil lovsko puško.

Ker le ni bilo drugače, sem začel loviti nekako pol legalno, pol ilegalno. To je bilo možno, ker sem stanoval v neposredni bližini grofovskega posestva z lastnim loviščem — po takratnem zakonu. Sam posestnik (grof) za lov ni kazal nobenega zanimanja. Le njegov oskrbnik je bil malce nadahnjn in imel je puško z orožnim listom — brez lovne dovolilnice. Torej nekoliko je bil na boljšem od mene.

Posojal mi je puško po nekakšnem dogovoru, da si plen deliva: zajec tvoj, zajec moj. To me je tako navdušilo, da sem kaj težko čakal na primerne zimske noči. Nekoč sem sklenil, da moram biti vztrajnejši in čakati tako dolgo, da bo plen.

Ščip je bil in k temu tudi hud mraz. V mnenju, da bo divjad zavoljo hudega mraza gibljivejša, sem se odpravil na določeno čakališče že ob vzhodu lune. Čakališče je bilo urejeno tako, da se je dalo tudi sedeti. To pa je bilo nadvse napačno! Zaradi mirovanja mi je čez čas jel mraz prodirati vse do kosti. Pojavil se je drget po vsem telesu, predvsem v prstih. Ob vztrajanju, da pri-

dem do plena, bi bilo kmalu usodno. Nisem se zavedel, da je drhtenje čez čas prenehalo. Dobil sem občutek, kakor da so zaveli topli vetrovi. V glavi je nastal nekakšum in obšla me je velika prijetnost, ob čemer sem se zgubljal v nekakšnem snu.

Čakališče — sedišče je bilo le meter v robu nad gozdno cesto. Na njej so bile luže, zamrznjene kakor s šipo tankim ledom in še danes mislim, da je bila prav v tem moja rešitev. Zavoljo nečega sem se prebudil iz čudne omamljenosti. Ko sem se delno zavedel, sem pod seboj na cesti zagledal zajca. Moj rahel zgib je zajca prepočil in njegovi skoki so hreščali po skoraj suhih, le z ledeno skorjo pokritih lužah. S tem hruščem se je verjetno zajec meni tudi približal, kar mislim, da me je zdrnilo iz omame. Koliko časa sem bil v takšnem stanju, ne vem. Ko sem se zavedel, da je treba vstati, sem pri prvem poskusu klecnil na kolena, kar me je nekoliko bolj zbistnilo. Ta čas sta bila šum v glavi in občutek toplote v telesu čudovita, v ustih sem pa imel nepopisno sladkobo z okusom po nekakih plinih. Tega okusa sem se znebil šele na poti domov. Lahko rečem, da mi v usodnih trenutkih divjad nikoli več ni prišla tako pravočasno kakor to pot.

Z navedenim pa nikakor ne želim odvrniti lovcev od nočnega čakanja, saj nudi ta lov pravemu lovcu izredne užitke. Toda drama v udobnem sedežu je v mrzli noči lahko usodna, zlasti če se lovec preveč »ogreva« iz steklenice. Slaba stran tega romantičnega lova je divji lov, ker pač svetle noči nudijo vsem enake pogoje. Vendar danes ne slišimo več toliko o njem kakor pred tolikimi leti, ko sem nekega sobotnega večera naštel kar 17 strelov. Prav gotovo niso bili vsi iz pravičnih pušk.

Stane Mlinar, Velenje

Stara puška

Ležala je na skednju, zarjavela. Nič za to, pravijo, da taka še bolje ubija. Danes še močnejši naboj »za starega«, si je govoril. Bližal se je oprezno ko maček, vsako vejico, vsako trhlo debelce je previdno odstranil ali prestopil. Zakaj povzročati ni smel najrahljajšega šuma. Prašič je na paši, in to si je venomer ponavljal. Ustnice so drgetale, srce je razbijalo. Čutil je, kako je ves napet, kako brni nekaj kot struna v njegovem živčevju. Strah? Ne, ni ga bilo strah. Pričakovanje pred velikim dogodkom, to vznemirja bolj kakor vse, kar pride za tem.

Rahlo sklonjen, stisnjenih ustnic se je kot zla senca premikal med debli. Nenadoma ga je zagledal. Temna senca, gmota ali panj? Premikala se je, rila listje, povzročala šum in mogočno s svojim zobovjem drobila hrano.

»Zdaj ali nikoli!« Pika. Nato grom. Mislil je, da je vse končano, da se je ves gozd preobrnil, da se je preobrnilo nebo, da mesec sije od spodaj...

Zdrnil se je šele v bolniški postelji. Zraven njega je sedel — nekaj kot miličnik: »Miha, kaj ste storili, kje je vaša deklina?« Norim, je obupano pomislil, norim, in spoznal, da se zaveda...

Jakob Črna

Nesreča ali malomarnost?

Pozno je prišel domov, utrujen in slabe volje. Kdo ve, zakaj, morda zaradi slabega lova? Pogreto kosilo je z naglico in brez pravega užitka zmetal vase. Spregovoril ni niti besede, ni vprašal kot navadno za časopis, ni prisluhnil radijskim poročilom. Malomarno se je vrغل na posteljo in zaspal. Puška in pas z naboji sta ostala v kotu za kuhinjsko omaro. Tako, kot ju je položil, ko se je vrnil z lova.

Tako kot nikoli doslej. Žena je pomila še zadnjo posodo in odšla k sosedu na klepet.

Na dvorišču sta se igrala njegov in sosedov sinko. Postala sta lačna. Domači fantiček se je spomnil na jabolka v kuhinjski omari. Šel jih je iskat. Njegov pogled pa ni zgrešil puške in nabojev za omaro. Stvari, ki jih je vedno občudoval. Oče mu jih je doslej samo od daleč pokazal. Zdaj so tu pred njim. Prijel je puško in si jo ogledal. Čudovito lepo je bila okrašena. Pa težka, gotovo pretežka zanj. Vendar, prijatelju je treba pokazati, kaj ima njegov oče. Dvignil je puško kot klaftrsko poleno in odracal z njo na dvorišče. Končno se je tudi on lahko pohvalil pred prijateljem. Ta je bil kar brez besed in jo je samo ogledoval. Domači sinko pa mu je razlagal...

Strašen pok, kot iz puške, je nenadoma raztrgal popoldansko tišino. Zbudil je očeta, zmotil klepet sosed. Zdrveli so na dvorišče. Sosedov fantiček je ležal v mlaki krvi, domači pa je še vedno držal puško v naročju in začudeno gledal...

Igre, počitka in klepeta je bilo konec.

Da, tako se je v resnici zgodilo. Ali ni to šola, ki preveč stane?

D. S.

Zakaj se stalež gamsov v Peci ne veča?

Lovci, ki lovimo na območju planine Pece, se že več let sprašujemo, zakaj se stalež gamsov ne dvigne kljub majhnemu odstrelu in ugodnim prehrabnim pogojem.

Večkrat, ko sem lovil na Peci, sem opazoval planinske orle, kako po dva skupaj krožita in jadrata ob predelih, kjer se najraje zadržujejo gamsi in ruševci. Krožita navadno tako, da eden jadra nizko pri tleh, drugi pa iz višine opazuje ter včasih iznenada udari na plen, ki ga je prvi pregnal. Večkrat sem šel gledat na tisto mesto, kjer sem navadno našel nekaj peres divje kure, ruševca ali pa belke, nisem pa do letos našel sledov, da bi orel ubil gamsa, čeprav sem bil iz opazovanja siguren, da napada gamse, posebno mladiče. Dne 24. 7. 1965 sem šel na Peco, kjer smo imeli planinsko-lovsko srečanje. Med potjo ob vznožju Pece sem ob lovski stezi našel 3 leta starega poginulega gamsa-kozla. Ko sem preiskoval, zakaj je gams poginil, sem po ranah na glavi, po vrhu vratu in na hrbtu ter po orlovem perju, ki ga je bilo okoli gamsa precej, ugotovil, da je to delo opravil orel. Ker je bil gams ubit

pred kratkim, sem mogel ugotoviti, da je bil zdrav in za 3 leta dobro razvit. Lovcem, ki lovijo na območju Pece, bi priporočal, da tudi planinskega orla drže na primernem številu.

Franc Puc,
LD Koprivna—Topla

Nekaj podatkov o divjih petelinih in ruševcih iz osrednjih Karavank

Na odseku od Golice do Begunjske, zračne črte kakih 15 km, sem v desetletju 1924—1933 med drugim uplenil 20 divjih petelinov in 18 ruševcev. Rastišča velikih petelinov so bila v pasu z nadm. viš. 1200—1400 metrov, ruševcev pa 1500—1700 metrov. Divje peteline sem uplenil med 13. aprilom in 13. majem, ruševce med 10. in 24. majem. Pripominjam, da so to južna, prisojna pobočja, ki spomladi zgodaj okopne.

Teža vel. petelinov je bila: 1 — 2,80 kg, 12 — 3,35—3,90, 7 — 4,10 do 4,50, teža ruševcev: 3 — 1—1,10 kilograma, 5 — 1, 11 — 1,20, 10 — 1,21—1,26 kg. Zvrst ruševcev, ki so bolj črni oziroma kovinsko plavi, s širšimi in srpastimi krivci, je lepša, nekaj večja in težja. Na Zelenici in za Srednjim vrhom je ta plemenitejša zvrst do malih izjem prevladovala. Vel. peteline sem uplenil na osmih rastiščih: na enem osem, na drugem pet, na tretjem dva, na ostalih petih po enega. Na prvem so v okolišju 1 kilometra peli 3—4, na drugem in tretjem 2—3, na drugih petih 1—2. Na treh so bili petelini nestalni in so se prestavljali s stalnih ra-

stišč. Stari lovci so pripovedovali, da se je po prvi svetovni vojni število vel. petelinov in tudi rastišč skrčilo na tretjino, prva leta pa so bili sploh redki. Mnenja so bili, da je bil temu v mnogočem kriv posek starih sestojev med vojno in koj po vojni, češ »saj petelini za petje niso imeli kam sesti«, ker ni bilo več starega drevja.

Tudi ruševce sem v tem desetletju uplenil na osmih rastiščih, na dveh po pet, na enem tri, na drugih petih po enega. Tedaj je bila Zelenica eno samo veliko rastišče, kjer je pelo do 10 ruševcev, drugo za Sijo med Srednjim in Nemškim vrhom 4—6 ruševcev in tretje na Čelu v Stolu do 5 ruševcev. Ostala rastišča proti Medjemu dolu in Golici so bila precej nestalna. Včasih je na kakem kraju pel eden ali nobeden, včasih so pa pihali po trije in več. Tudi za ruševce so lovci trdili, da jih je bilo svoje čase precej več in so peli na mnogih mestih, kjer jih potem nikoli več ni bilo slišati. Vsekakor so ruševci veliki potepuhi in so nas večkrat vodili za nos. V jeseni sem jih ob toplih sončnih dnevih na redko slišal gruliti kjerkoli na pobočjih okoli Stola. Tedaj je lovec vedno pripomnil, da se bo vreme preobrnilo. Nekega sončnega dne v oktobru sva z lovcem z daljnogledom opazovala ruševca, ki je vrh smreke ob Rjavih pečeh vneto grulil, niti dvesto metrov nad njim pa je krožil orel.

Te zapiske izpred tridesetih, štiridesetih let podajam lovcem, ki sedaj upravljajo z lovišči v tem predelu Karavank, za primerjavo in morebitno kroniko.

M. Š.

Foto P. Adamič

Starega volka je 9. junija 1965 uplenil logar Milutin Trbovič v revirju Cungar — Debeli vrh pri Ogulinu. Volk se je klatil ob šesti uri popoldne okoli pasoce se govedi in ovc pod gozdom. Tehtal je 40 kg.

Ing. Zlatko Turkalj, Ogulin

Doživljaj z jerebicami

Da ruševka spelje lisico, počasi se umikajoč pred njo, od svojih kebkov, nato pa prileti nazaj, je znano. Nisem pa vedel, da tudi poljska jerebica na podoben način rešuje svoje otročiče.

Prav to sem doživel 17. julija t. l., ko sem hodil po radovljiškem polju. Ob nenadnem vrišču, prestrašenem čirikanju in piskanju pod nogami sem strmeč obstal, da ne bi pohodil živčava, ki se mi je vrtel in motovilil ob nogah, ne vedoči, kam naj zbeži. Kebčki so za silo skušali frčati, dvigali so se in spet padali v travo. Starima se je končno le posrečilo mladež spraviti na varno. Takoj nato sta me v loku obletela, se spustila na tla in začela počasi teči pred mano. Kmalu se je kokaška spreletela v desno, petelinček pa je kar naprej stopical po tleh in se oziral name in me vodil po ovinkih kake 3 minute, da me je speljal dobrih sto korakov od družinice.

Ob tej priložnosti naj še pripominam, da so se zadnji čas prepelice kar precej razmnožile, saj se na številnih krajih po polju prostrane ravnice med Lescami, Radovljico in Begunjami spet oglašajo in poživljajo pokrajino s svojim pet-pedi, pet-pedi.

Stanko Lapuh

Novo ocenjevanje zadetkov pri risanicah so uvedle nemške tovarne za lovsko orožje v sporazumu z nemško lovsko zvezo. Do sedaj so vrednotili zmogljivost zadetkov oziroma raztros na podlagi petih strelcev na sto metrov: z odlično raztros do 50 mm, s prav dobro raztros od 51 do 70 mm, z dobro raztros od 71–100 mm, s pomanjkljivo raztros nad 100 milimetrov.

Zaradi tehnične izpopolnitve v izdelavi risanice po zadnji vojni se je ocenjevanje lahko zaostrilo, na sto metrov razdalje s petimi strelci se zmogljivost razvrsti:

v I. skupino raztros do 75 mm, v II. skupino raztros do 60 mm, v III. skupino raztros do 50 mm, v IV. skupino raztros do 40 mm.

Poimenovanja »odlično«, »prav dobro« itd. odpadejo in se skupine zmogljivosti označujejo z rimskimi številkami. Le za raztros preko 75 mm ostane še ocena »nezadostno«.

Na ta način se npr. skrič dosejanja krožna ploskev z označbo »dobro« skoraj za polovico.

Za dvocevne risanice pa velja za I. skupino raztros do 150 mm, za II. skupino raztros do 100 mm, za III. skupino raztros do 75 mm.

Če računamo za zmerne, poprečne strelce za I. in II. skupino na osebne pogreške 50 mm raztrosa, za dobre strelce v III. skupini 40 mm in za odlične strelce v I. skupini 30 mm pogreške, potem je dopusten strel v prečno stoječo divjad:

v I. skupini do 75 mm raztrosa na razdaljo do 110 m na srnjad, v I. skupini do 75 mm raztrosa na razdaljo do 120 m na gamse, v I. skupini do 75 mm raztrosa na razdaljo do 175 m na jelenjad; v II. skupini do 60 mm raztrosa na razdaljo do 130 m na srnjad, v II. skupini do 60 mm raztrosa na razdaljo do 150 m na gamse, v II. skupini do 60 mm raztrosa na razdaljo do 200 m na jelenjad; v III. skupini do 50 mm raztrosa na razdaljo do 150 m na srnjad, v III. skupini do 50 mm raztrosa na razdaljo do 175 m na gamse, v III. skupini do 50 mm raztrosa na razdaljo do 225 m na jelenjad; v IV. skupini do 40 mm raztrosa na razdaljo do 200 m na srnjad, v IV. skupini do 40 mm raztrosa na razdaljo do 250 m na gamse, v IV. skupini do 40 mm raztrosa na razdaljo do 300 m na jelenjad. Pri tem je vzeta višina prsne votline za smrten strel pri srnjadi 150 mm, pri gamsih 170 mm, pri jelenjadi 220 mm — seveda z ustreznim nabojem za vsako vrsto te divjadi.

M. Š.

Iz lovske organizacije

Strelsko tekmovanje za prvenstvo Lovske zveze Slovenije

Po razpisu za lovsko strelsko tekmovanje je bilo Lovski zvezi Slovenije v predpisanem roku prijavljenih deset ekip lovskih zvez: Celje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Pomurje, Postojna in Ptuj. Lovske zveze so prijavile tudi devet posameznikov in sicer: Kranj 1, Krško 1, Ljubljana 2, Maribor 2, Novo mesto 1 in Pomurje 2. Od teh so bili trije prijavljeni samo za tekmovanje na tarčo srnjaka. Po razpisu je namreč vsaka lovska zveza razen ekipe štirih članov lahko prijavila tudi do dva posameznika za vse discipline ali za posamezno disciplino.

Tekmovanje je bilo predvideno v treh strelskih disciplinah: na umetne golobe, na tarčo bežečega zajca in na tarčo srnjaka. Na umetne golobe so streljali v dveh serijah po 25 golobov. Streljanje na bežečega zajca je zaradi tehničnih razlogov odpadlo. Na tarčo srnjaka so streljali z malokalibrsko puško iz razdalje 35 m. Vsak tekmovalac je izstrelil pet nabojev v treh minutah prosto stoje brez optičnih pripomočkov.

Na predvečer tekmovanja je bilo žrebanje ekip. Ob tej priložnosti so bile določene tudi razne podrobnosti glede same izvedbe tekmovanja.

Tekmovanje je bilo v nedeljo 22. avgusta 1965 na strelišču LZS v Tomačevem pri Ljubljani. Otvoril ga je predsednik Lovske zveze Slovenije dr. Jože Benigar, ki je poudaril pomen takega tekmovanja.

Rezultati ekip lovskih zvez, skupno v disciplinah na umetne golobe in tarčo srnjaka:

1. LZ Ljubljana 185,4 točke,
2. LZ Ptuj 172,1 točke,
3. LZ Maribor 145,7 točke,
4. LZ Celje 137,4 točke,
5. LZ Novo mesto 136,5 točke,
6. LZ Krško 129,0 točke,
7. LZ Pomurje 127,9 točke,
8. LZ Postojna 104,8 točke,
9. LZ Kranj 103,9 točke,
10. LZ Koper 99,6 točke.

V zmagovalni ekipi Lovske zveze Ljubljana so streljali Peter Dimic, Janez Saksida, Jože Vrbinc in Jože Zadnikar.

V streljanju na umetne golobe je zmagal Jože Zadnikar z 49 zadetki (od 50 možnih), drugi je bil Peter Dimic, tudi z 49 zadetki. Za prvo mesto sta se pomerila v novi seriji 25 golobov, od katerih jih je Zadnikar zadel 25, Dimic pa 22. Tretje mesto je pripadlo Otmarju Zorčiču (Ptuj) s 44 zadetki, četrto Jožetu Vrbincu s 43 zadetki itd.

Na tarčo srnjaka je bil prvi Franc Planinc — Ljubljana (streljal je samo v tej disciplini) s 56 krogi od 60 možnih, drugi Jože Zadnikar s 55, tretji Jože Fon — Kranj s 54, četrty Peter Dimic tudi s 54 krogi itd. (Fon je imel 2 zadetka 12, Dimic enega).

Uvrstitev prvih desetih po skupnem plasmaju je tale:

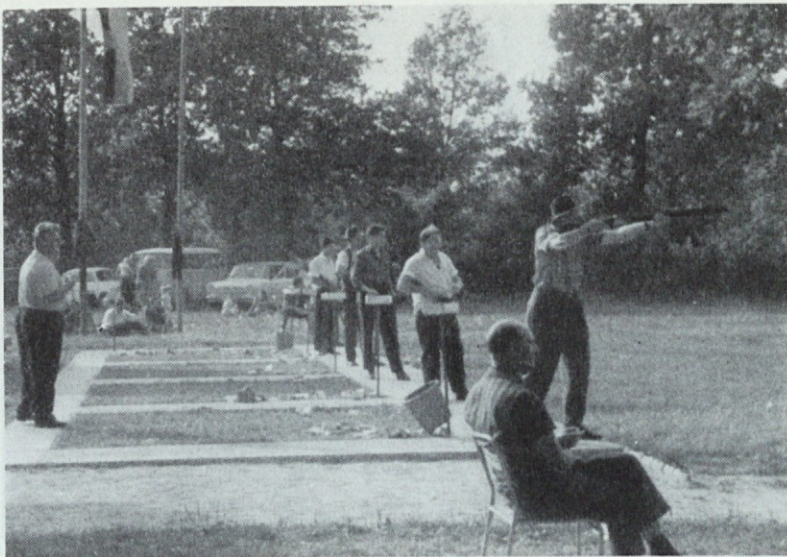
1. Jože Zadnikar, Ljubljana 54,5,
2. Peter Dimic, Ljubljana 54,4,
3. Jože Vrbinc, Ljubljana 48,3,
4. Otmar Zorčič, Ptuj 47,7
5. Zoltan Rajh, Maribor 46,2,
6. Franko Vinkoleto, Koper 45,7,
7. Franc Lipovšek, Maribor 45,2,
8. Milan Hlupič, Ptuj 45,1,
9. Karel Lužar, Nov mesto 44,8,
10. Franc Rakuša, Ptuj 41,5.

Zmagovalec letošnjega tekmovanja je bil kot posameznik torej Jože Zadnikar, ki je bil prvi tudi na lanskoletnem tekmovanju.

Sodila sta Pero Trutin in Franc Titan.

Tekmovanje je trajalo od 8. ure zjutraj do 19. ure zvečer. Ob zaključku je Janez Bulc, vodja tekmovanja, razglasil rezultate, predsednik Lovske zveze Slovenije dr. Jože Benigar pa je trem zmagovalnim ekipam in desetim najboljšim posameznikom razdelil diplome in nagrade. Prehodni pokal je za letošnje tekmovanje dobila ekipa Lovske zveze Ljubljana.

Zlata A.

Slika zgoraj:

Med tekmovanjem

Slika v sredini:

Desno sodnik Pero Frutin

Slika levo:

*Predsednik LZS dr. J. Benigar
izroča pokal zmagovalcu
Jožetu Zadnikarju*

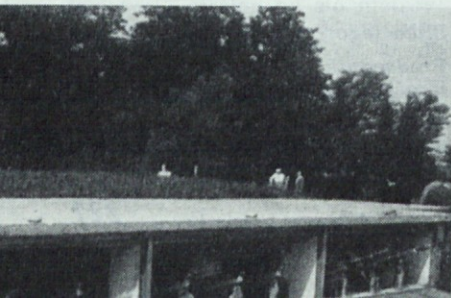
Vse foto J. A.

S prvomajskega strelskega tekmovanja v Ptuju

S področja Lovske zveze Ptuj le malokdaj kaj slišimo. Če bi ne bilo tiste pravde glede odvzema lovišč, bi skoraj ne vedeli, da obstaja. Pa ni tako. Že pred štirimi leti si je postavila urejeno strelišče. V betonskem bunkerju so nameščene tri baterije, vsaka s tremi stroji za metanje umetnih golobov. Komandni stolp stoji za strelci, katerim izletavajo golobi izpod nog. Zaenkrat še ročni mehanizem za proženje golobov stoji pod komandnim stolpom. Po otvoritvi, ki je bila 1. maja 1963, je lovska zveza priredila več tekem. Prvomajsko tekmovanje je postalo že tradicija. Na ta tekmovanja prihajajo tudi naši najboljši strelci, prvaki Jugoslavije. Redno tekmujejo za prehodni pokal, ki ga je poklonila občinska skupščina Ptuj. Doslej si ga je priborila enkrat ekipa LZ Ljubljana, dvakrat pa »Diopler« Ljubljana. Pri zadnjem prvomajskem tekmovanju je ob veliki udeležbi gledalcev tekmovalo šest ekip, ki so dosegle od možnih 140 točk: »Diopler« Ljubljana 103 točke, LZ Ptuj 102, LZ Maribor 87, LZ Pomurje 84, LZ Krško (Globoko) 68, Lovska družina Kog 51 točk. Posamezni so od 35 golobov zadeli: Zadnikar (»Diopler«) 32, Zorčič (Ptuj) 31, Dimić (»Diopler«) 31, Rajh (Maribor) 29, Vrbinc (»Di-

Strelišče LZ Ptuj s tremi baterijami

opler«) 27, Korošec (Ptuj) 26, Marič (Pomurje) 25, Hlupič (Ptuj) 24 — pri razstreljevanju 11 golobov, Prelec (»Diopler«) 24 — pri razstreljevanju 10, Lipovšek (Maribor) 24 — pri razstreljevanju 9. Draga municija precej zavira populariziranje tega lepega športa in lovska zveza mnogo žrtvuje, da bi se strelstvo med člani bolj razmahnilo. Še večja ovira pa je pomanjkanje umetnih golobov. Kolikor jih dobimo, so večkrat zelo slabe kakovosti. Dobro bi bilo, če bi se za izdelavo pozanimalo kakšno resno podjetje, ki bi s solidno izdelavo in ceno pospešilo razvoj tega koristnega in lepega športa.

A. Mazlu

Jubilanti

280 let!

Jože Berlec-Podpečnik, 80-letnik, je član in častni član LD Tuh, Srednja vas ter od 1. 1922 lovec. Jubilant se je 1920. po osmih letih vrnil iz Amerike in si leto kasneje ustanovil svoj dom. Pri svoječasnih zakupnikih tega lovišča je bil zapriseženi lovski čuvaj in je imel kot vodja skupnih lovov vedno tudi lovskega psa. Med okupacijo v drugi svetovni vojni je moral puško oddati. Takoj po osvoboditvi je bil soustanovitelj LD Srednja vas in je še danes njen zvesti član ter iskren tovariš, ki zlasti mladim lovcem rad pripoveduje zanimive resne, zlasti pa šaljive dogodivščine iz svoje dolge lovske prakse. Še vedno se po svoji moči udeležuje lovskega življenja in vedrih sestankov lovske bratovščine. Castitljivemu jublantu in spoštovanemu lovskega tovarišu želimo še mnogo zdravih in vedrih dni!

Člani LD Tuh. Srednja vas

Štirje sedemdesetletniki

Kar štirje člani Lovske družine Vodice so v zadnjih nekaj mesecih praznovali svojo sedemdeset-

Foto Vl. Pleničar

letnico. Poglejte jih: od leve prvi je **Franc Nosan**, ki se ga je Lovec že spomnil; drugi je **Jože Rahne**, lovec že od mladih nog; tretji je **Ivan Bizjak**, ki je v skupini sedemdesetletnikov najstarejši, in četrti **Franc Gubanc**, dolgoletni gospodar in lovski čuvaj ter sedanjí oskrbnik doma lovske družine, pred katerim so se jubilanti tudi slikali. Lovska družina je vsem štirim iskreno čestitala. Želimo jim, da bi se tudi v lovski družbi še dolgo dobro počutili.

LD Vodice

Ivan Sirk, 60-letnik, je soustanovitelj, starešina in častni član LD Dobrovo in že 40 let aktiven lovec. Njegov ugled mu je pomagal, da je vselej in povsod z uspehom ustvarjal tovariške odnose med lovci. Sam zgleden lovec je velik ljubitelj istrskih goničev. Za svojo požrtvovalno delo je bil odlikovan od LZ Gorica. Jubilant je že leta 1941 začel aktivno delati za NOV in je 1942. v februarju ustanovil prvi OF odbor, za tem jih je ustanavljal po vseh zahodnih Brdih. Leta 1943 so ga fašisti v Trstu leto dni zaprli in mučili. Po vrnitvi iz zapora se je takoj vključil v NOV ter postal predsednik Zahodnoprimorskega okrožja, kar je ostal do konca vojne. Uglednemu jubilantu in dobremu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še mnogo let tako čil in zdrav delal za naše lovstvo!

Član LD Dobrovo

Umrli

Jože Pirc, član LD Raka, večletni starešina družine, pravičen lovec, dober in požrtvovalen lovski tovariš je v 46. letu starosti podle gel bolezní. Slava nepozabnemu tovarišu!

Člani LD Raka

Franc Oman. V Zmencu pri Škofji Loki sta se s sinom Jožetom dogovorila, da gresta v nedeljo 8. VIII. letos na klic po srnjaka. Zaman je to jutro sin budil očeta. Razburljivega pričakovanja ni preneslo oslajljeno srce... Tako smo izgubili lovca izza mladih dni, veselega družabnika, ki si je kljub napornemu kmečkemu delu utrgal čas za lov in lovsko delo. Težko ga bomo pogrešali in pogrešala ga bo tudi divjad, za katero je pozimi neumorno skrbel. Pogrešali ga bodo prav tako sosede in kmetje v hribovskih naseljih, kjer je kot domači zdravnik

ob vsakem času in vremenu nudil pomoč oboleli živini. Pokojnik je bil odličén jerebar in strokovnjak za izdelovanje piščalk in drugih vabil, s katerimi je zalagal domače lovce. V mlajših letih je bil vodja lovov in vodnik na petelinji lov. Kot dober strelec je med drugim uplenil tudi več divjih prašičev, pri pokončevanju roparic pa je bil vedno med prvimi nagrajenci. Kot ljubitelj istrskih goničev je z njimi žel uspehe na lovih in tekmah. Poslovili smo se od komaj 65 let starega, zglednega lovskega tovariša z vsemi lovskimi častmi, ki jih je pokojnik zaslužil. Ohranimo mu trajen spomin!

Lovci LD Škofja Loka

Konrad Hojnik, dolgoletni član LD »Boris Kidrič«, se je pri delu smrtno ponesrečil. Pokojnemu lovskemu tovarišu in zaslužnemu lovcu naj bo lahka domača zemlja!

LD »Boris Kidrič«
— Lojze Cafuta

Ivan Hercog, član LD Sladki vrh, star 71 let. Pokojnik je bil nad 50 let član lovske organizacije in odlikovan z Znakom za zasluge. Vedrega in požrtvovalnega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovski tovariši LD Sladki vrh

Popravek

V septembrski številki na strani 191 spada tekst »Janez Jereb...« pod spodnjo sliko, tekst Jože Ducman...« pa pod zgornjo, kar naj bralci popravijo, svojci pa neljubí pomoti oprostite.

Ur.

Lovska kinologija

Obvestilo in opozorilo

Kinološke poročevalce — sodnike za ocenjevanje psov na pregledih, preizkušnjah in tekmah prosimo, da svoja poročila uredništvu dostavljajo najkasneje v enem mesecu po prireditvi. Več mesecev zakasnela poročila zgrebe namreč svoj pomen in namen za vzgojo vodnikov in šolanje psov, kar negodujejo tudi zainteresirani bralci. Zato v bodoče ne bomo več objavljali več mesecev starih poročil, kar naj poročevalci upoštevajo. Tudi »Pravilnik Jugoslovenskega kinološkega saveza o stručnom radu« predpisuje v 63. členu, da je treba poročila podati v 15 dneh po izvršeni prireditvi. Prosimo, da to opozorilo resno upoštevate.

Uredništvo

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA

»POLZELSKA« za ptičarje, šarivce, goniče, brake jazbečarje, jamarje. Lastnik Lovska družina Polzela.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Brina JRJos 271, bila na tekmí — Runo JRJos 241, bil na tekmí, leglo je bilo 29. 9. 1965. Vzreditelj Anton Cesar, Gradišče 10, p. Slovenj Gradec.

Koker španjeli:

Bojka Mladinska JRŠK 446 — Rigo JRŠK 431, leglo bo 7. 10. 1965. Vzreditelj Erna Seršen, Bistrice 11, p. Ruše.

Gina JRŠK 348 — Per JRŠK 497, leglo bo 22. 10. 1965. Vzreditelj Jože Turk, Krško, Tovarniška 3.

Nemški kratkodlagi ptičarji:

Dina JRPki 3459, bila na tekmí — Kasan Glinški JRPki 1738, bil na tekmí, leglo bo 25. 10. 1965. Vzreditelj Janez Žabkar, Ljubljana, Herbersteinova.

Angleški setri:

Bistra JRP ES 485 — Drin JRP ES 598, leglo je bilo 26. 8. 1965. Vzreditelj Štefan Klobas, Polje 33 pri Izoli.

Lovski terierji:

Lajka Malagorska JRLT 1824, bila na tekmi — Nazdar Travnogorski, JRLT 1525, bil na tekmi, leglo bo 19. 10. 1965. Vzreditelj Lovska družina Mala gora.

Kratkodlaki istrski goniči:

Moja Travnogorska JRGki 3569, bila na tekmi — Ari JRGki 3475, leglo bo 23. 10. 1965. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Kinolška zveza Slovenije

Šaljive

Ena o lisici

Pred leti je lisica obiskovala posestnika J. C. iz Otovca in mu odnašala kokoši. Jože je rotill črnomaljske lovce in jim obljubljal čedno nagrado, če ga rešijo tatic. Nekoč so lovci na pogonu uplenili velikega lisjaka. Dogovorjeno. Naslednji dan je Anton S. z ustreljenim lisjakom šel čakati tisto lisico. Ob primernem času je dvakrat ustrelil v zrak in odnesel lisjaka proti domačiji J. C. Že med potjo sta se srečala, ker je Jože slišal strela, pa je pritekel naproti. Nepopisno je bil vesel, ko je zagledal lisjaka. In hudomušni Anton mu je natvezel zgodbo. J. C. je lovca pogostil s kurjo pečenko in do polnoči sta dogodek zalivala v zidanici. Ob sladko ginjenem slovesu je gospodar še potolaženo pripomnil: »No, sedaj bodo imele moje kokoši mir...« Po nekaj mesecih so kmetu povedali resnico, kar pa nikakor ni hotel verjeti, češ da je sam slišal strela in videl lisjaka mrtvega...

Dominik Suhorepec

Prvič na divje prašiče

Gonjači: »Pozor, prašiči!«
Pri novincu: Bum, bum — drsrk... frk na drevo.

Ivo

Na lovskem izpitu

»Kaj vam je znano o sesalcih?«
Kandidat (trgovski pomočnik):
»Sesalcev imamo več vrst — seveda najboljši so uvoženi.«

Ivo

Ribič pri zdravniku

Zdravnik: »Ja, ja, nekaj ni v redu, izgleda, da je rak.«
Ribič zamišljen: »Rak ali riba, vse je dobro.«

Ivo

Eden gor', drugi dol' ...

